

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia ja työttömyysturvalakia.

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa ehdotetaan säädettäväksi työttömyysvakuutusmaksujen soveltamisalasta. Nykyisin maksuvelvollisuus määräytyy tapaturmavakuutuslain soveltamisalan mukaan ja vain poikkeuksista soveltamisalaan on säädetty työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa.

Maksuvelvollisuuden uudesta määrittelystä johtuen työttömyysturvalakiin ehdotetaan vähäisiä muutoksia, joista merkittävin on yrittäjämääritelmän muuttaminen. Samoin työttömyysetuuksien rahoituksesta annettuun lakiin ehdotetaan vähäisiä, lain toimeenpanoa helpottavia muutoksia.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Rahoituslaki.....	3
<i>Työttömyysturvan rahoitus</i>	3
<i>Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus</i>	4
<i>Työttömyysvakuutusmaksujen perintä</i>	4
<i>Ostavastuumaksu</i>	5
2.2 Työttömyysturvalaki.....	6
<i>Yrittäjä</i>	6
<i>Palkansaajan työssäoloehto</i>	7
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	7
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	8
5 ASIAN VALMISTELU.....	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	10
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	10
1.1 Laki työttömyysetuuksien rahoittamisesta.....	10
1.2 Työttömyysturvalaki.....	15
1 luku Yleiset säännökset.....	15
2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset.....	16
5 luku Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.....	16
10 luku Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset.....	17
2 VOIMAANTULO.....	17
LAKIEHDOTUKSET.....	18
1. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta.....	18
2. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta.....	24
LIITE.....	27
RINNAKKAISTEKSTIT.....	27
1. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta.....	27
2. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta.....	37

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Uusi työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015) tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016. Vuoteen 2013 asti tapaturmavakuutuslaitokset ovat perineet työttömyysvakuutusmaksun tapaturmavakuutusmaksun yhteydessä. Vuodesta 2013 alkaen Työttömyysvakuutusrahasto on hoitanut työttömyysvakuutusmaksujen perinnän, mutta maksujen soveltamisala on säilynyt ennallaan. Se on määritelty niin, että työnantaja, joka on tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaan velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä, on velvollinen maksamaan työnantajan työttömyysvakuutusmaksun. Työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998), jäljempänä rahoituslaki, on säädetty poikkeuksista tapaturmavakuutuslain soveltamisalaan. Tapaturmavakuutuslainsäädännön uudistuessa on tarkoituksenmukaista määritellä työttömyysvakuutusmaksulle oma soveltamisala.

Sosiaali- ja terveysministeriössä toiminut luovilla aloilla työskentelevien ja muiden itsensä työllistävien sosiaaliturvatyöryhmä ehdotti, että jatkossa selvitetään työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä säädetyn yrittäjän määritelmän mahdolliset kehittämistarpeet, koska työntekijän, yrittäjän ja omassa työssä työllistyvän välinen rajanveto ja oman työmarkkina-aseman merkityksen ymmärtäminen työttömyysturvan kannalta voi joissakin tilanteissa olla ongelmallista (sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:34). Työttömyysturvalain yrittäjämääritelmä vaikuttaa myös työttömyysvakuutusmaksujen soveltamisalaan, koska yrittäjät eivät maksa työttömyysvakuutusmaksuja omasta työstään. Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuuden määrittelyn yhteydessä ehdotetaan yrittäjämääritelmää muutettavaksi tavalla, joka selkeyttää rajanvetoa yrittäjien ja omassa työssä työllistyvien välillä.

2 Nykytila

2.1 Rahoituslaki

Työttömyysturvan rahoitus

Rahoituslain mukaan työttömyysturvan rahoituksesta vastaavat valtio, työnantajat ja palkansaajat pakollisilla työttömyysvakuutusmaksuilla sekä työttömyyskassat jäsenmaksuilla. Palkansaajien ja työnantajien työttömyysvakuutusmaksut tilitetään työttömyysvakuutusrahastoon, joka vastaa työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitettavista osuuksista ja etuuksista. Työttömyyskassojen maksamista ansiosidonnaisista etuuksista — työttömyyspäivärahoista ja vuorotelukorvausten menoista valtio kustantaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden.

Valtio ei osallistu lomautusajalta, sääesteen ajalta eikä lisäpäiviltä maksettujen etuuksien rahoitukseen. Työttömyyskassan osuus kustakin ansioon suhteutetusta päivärahaista on 5,5 prosenttia. Työttömyysvakuutusrahasto vastaa ansiosidonnaisen työttömyysturvan rahoituksesta siltä osin kuin valtio ja yksittäiset työttömyyskassat eivät ole siitä vastuussa. Korotetun ansiosidonnaisen työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa kokonaan. Työttömyysvakuutusrahasto maksaa työttömyyskassoille työttömyyskassalain (603/1984) 26 §:n mukaista hallintokuluosuutta ja työttömyyskassalain 19 a §:n mukaista jäsenmaksujen tasausta.

Työttömyysvakuutusrahasto vastaa myös työntekijän eläkelain (395/2006) 182 §:ssä tarkoitettua vakuutusmaksun suorittamisesta Eläketurvakeskukselle ja valtion eläkelain (1295/2006) 133 §:ssä tarkoitettua maksun suorittamisesta valtion eläkerahastolle työttömyys- ja koulutusajalta sekä palkkaturvalain (866/1998) 31 §:n ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) 29 §:n mukaisen määrän suorittamisesta. Lisäksi työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa aikuis-

HE 94/2015 vp

koulutuksesta annetussa laissa (1276/2000) tarkoitetun aikuiskoulutustuen ansio-osan ja hallintokulut, Koulutusrahastosta annetussa laissa (1306/2002) tarkoitetut hallintokulut ja ammatititukintostipendit muiden kuin valtioon virka- tai työsuhteessa olevien henkilöiden osalta. Rahoituslain 23 §:n mukaan työttömyysvakuutusrahasto tilittää Kansaneläkelaitokselle palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun kertymästä työttömyysturvan peruspäivärahan rahoitukseen määrän, joka keskimäärin vastaa työttömyyskassoihin kuulumattomien palkansaajien osuutta työttömyysvakuutusmaksuista kertyvää määrää.

Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus

Työttömyysvakuutusrahaston menot rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksuilla sekä niistä saatavilla sijoitustoiminnan tuotoilla ja tarvittaessa lainanotolla. Rahoituslain 2 §:n mukaan työnantajan on suoritettava työnantajan työttömyysvakuutusmaksu ja työntekijän palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu, jotka maksut on määrättävä siten, että rahasto voi suoriutua sen vastattavana olevien työttömyysetuuksien rahoituksesta ja muista lakisääteisistä menoistaan. Rahoituslain 12 §:n 1 momentin mukaan työnantaja, joka tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaan on velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä, on velvollinen maksamaan työnantajan työttömyysvakuutusmaksun. Maksuvelvollisuus on myös soveltuvin osin valtion liikelaitoksella. Rahoituslain 15 §:ssä säädetään palkansaajan vakuutusmaksuvelvollisuudesta. Sen mukaan työ- tai virkasuhteessa tai muussa palvelusuhteessa olevat henkilöt, joita koskee työnantajan järjestämä pakollinen tai valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetun lain (449/1990) nojalla määräytyvä tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettu tapaturmasuoja, ovat velvolliset suorittamaan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun.

Työttömyysvakuutusmaksua ei kuitenkaan makseta seuraavista henkilöistä:

- 1) työntekijä, joka palvelee meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa ja joka ei asu Suomessa;
- 2) työntekijä, joka työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 1 momentin perusteella ei ole oikeutettu työttömyysturvaetuuksiin tai joka 65 vuotta täytettyään on oikeutettu työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella työttömyysturvaetuuksiin;
- 3) kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies;
- 4) avoimen yhtiön yhtiömies;
- 5) työntekijä, joka päätoimintaan varten on yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti velvollinen ottamaan mainitun lain mukaisen vakuutuksen;
- 6) perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoitettu perhehoitaja.

Työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitetun yrityksen osaomistajan palkansaajan ja työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on määrättävä siten, että se vastaa niiden etuuksien rahoitusta, joihin osaomistajat ovat oikeutettuja.

Työttömyysvakuutusmaksujen perintä

Työttömyysvakuutusmaksujen perintä siirrettiin tapaturmavakuutuslaitoksilta ja Valtiokonttorilta Työttömyysvakuutusrahastolle vuoden 2013 alusta. Tässä yhteydessä rahoituslakiin otettiin työttömyysvakuutusmaksujen perintää koskevat säännökset.

Ostavastuumaksu

Työttömyysturvan omavastuumaksun on velvollinen maksamaan työnantaja, joka on tapaturmavakuutuslain mukaan velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä, sekä valtion tilivirasto ja liikelaitos, jonka irtisanomisvuotta edeltäneen vuoden työttömyysvakuutusmaksun perusteena ollut palkkasumma tai sitä vastaava valtion tiliviraston tai liikelaitoksen palkkasumma on vähintään 2 025 000 miljoonaa euroa (vuonna 2015).

Maksuvelvollisuus syntyy, jos työsuhteen irtisanomisesta tai työntekijän lomauttamisesta johtuva työttömyys jatkuu niin, että henkilölle syntyy oikeus työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisiin lisäpäiviin tai henkilöllä työsuhteen irtisanomisesta johtuva 60 vuoden iän täyttämisen jälkeen alkanut oikeus työttömyyspäivärahaan jatkuu hänen täytettyään 63 vuotta tai hän on alkanut saada vanhuuseläkettä 62 vuotta täytettyään ja työttömyyspäiväraha on jatkunut vanhuuseläkkeelle siirtymiseen saakka.

Työnantaja ei ole velvollinen maksamaan omavastuumaksua, jos työsuhde on päätynyt ennen kuin henkilö on täyttänyt 56 vuotta, työsuhde on kestänyt alle kolme vuotta, työsuhde on irtisanottu työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 2 §:n perusteella tai purettu työsopimuslain 8 luvun 1 §:n perusteella työntekijästä johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä, työntekijä on työsuhteen päättämisen jälkeen täyttänyt uudelleen työttömyysturvalain mukaisen työssäoloehdon muun kuin alun perin irtisanoneen työnantajan palveluksessa tai työntekijä on omasta aloitteestaan ja ilman työnantajan myötävaikutusta irtisanoutunut.

Ostavastuumaksun perusteena on se etuusmenoa vastaava määrä, joka irtisanotulle työntekijälle tulisi ansiopäivärahan suuruisena maksettavaksi siitä lukien, kun hänen oikeutensa lisäpäiviin alkaa, siihen saakka, kunnes hän täyttää 63 vuotta, kuitenkin vähintään yhden vuoden etuusmenoa vastaava määrä.

Jos päivärahoikeus on alkanut 60 vuoden iän täyttämisen jälkeen, omavastuumaksun perusteena on se ansiopäivärahan suuruista etuusmenoa vastaava määrä, jolta ajalta irtisanotulle työntekijälle on maksettu työttömyysetuutta työsuhteen päättymisestä siihen saakka, kunnes hän täyttää 63 vuotta.

Täysimääräinen omavastuumaksu on 80 prosenttia omavastuumaksu perusteena olevasta etuusmenosta. Täysimääräinen omavastuumaksu peritään, jos yrityksen palkkasumma on vähintään 31 848 000 euroa. Jos palkkasumma on tätä pienempi, omavastuumaksu alenee lineaarisesti siten, että omavastuumaksua ei peritä, jos palkkasumma on enintään 1 990 500 euroa.

Ostavastuumaksu peritään lisäpäiväoikeuden alkaessa tai irtisanotun työntekijän täytettyä 63 vuotta.

Työttömyysvakuutusrahasto palauttaa työnantajalle hakemuksesta sen osan lisäpäivien omavastuumaksusta, jota koskeva osa jää käyttämättä, jos työnantaja on tehnyt irtisanomansa lisäpäiviin oikeutetun henkilön kanssa toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen ja työntekijä on ollut sanotussa työssä vähintään vuoden. Jos työnantaja irtisanoo työntekijän uudelleen, peritään omavastuumaksu heti työttömyyden alkaessa. Omavastuumaksua palautetaan myös, jos työnantajan irtisanoma henkilö on saanut vähintään vuoden ajan työnantajan järjestämän ja rahoittaman lisäeläkevakuutuksen perusteella vähintään 65 vuoden ikään saakka jatkuvaa vapaaehtoista lisäeläkettä tai muuta siihen rinnastettavaa etuutta taikka lisäeläkkeen eläkesovituksessa huomioon otettavaa eläkettä, minkä vuoksi henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen tai työttömyysetuus maksetaan vähennettynä.

Finanssivalvonnan ja Kansaneläkelaitoksen on annettava salassapitosäännösten ja muiden tiedon luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä maaliskuun ja syyskuun loppuun mennessä työttömyysvakuutusrahastolle tiedot niistä henkilöistä, joiden oikeus lisäpäiviin on alkanut edeltäneiden kuuden kuukauden aikana siten, että tiedoista käy ilmi työntekijän henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot. Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus yhdistää ja käyttää näin saamiaan tietoja työttömyysvakuutusmaksujen perinnässä. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää siihen asti, kun edellä mainittu tehtävä on suoritettu. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen.

2.2 Työttömyysturvalaki

Yrittäjä

Työttömyysturvajärjestelmän näkökulmasta työtä tehdään joko yrittäjänä tai palkansaajana, ja jos kyse ei ole kummastakaan näistä, toimintaa arvioidaan ns. omassa työssä työllistymisenä. Kaikilla näillä on eri vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuutta. Työttömyysturvajärjestelmässä pidetään yrittäjänä henkilöä, joka täyttää työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä säädetyt edellytykset. Omassa työssä työllistymistä ei ole määritelty lainsäädännössä.

Yrittäjällä tarkoitetaan yrittäjän eläkelain mukaan henkilöä, joka tekee ansiotyötä olematta työsuhteessa tai virka- tai muussa julkisoikeudellisessa toimisuhteessa. Yrittäjän eläkelakia ei sovelleta urheilijoihin. Yrittäjän eläkelain mukainen vakuuttamisvelvollisuus alkaa, kun toiminnasta saatu tulo on vuodessa vähintään 7 502,14 euroa (2015). Tällaisen henkilön on otettava eläkevakuutus ja häntä pidetään tämän vakuuttamisvelvollisuuden perusteella työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan yrittäjänä. Lisäksi työttömyysturvajärjestelmässä pidetään apurahansaajia lukuun ottamatta yrittäjänä henkilöä, jolla on maatalousyrittäjän eläkelain mukaan velvollisuus ottaa eläkevakuutus. Maatalousyrittäjillä vakuuttamisvelvollisuuden alaraja on 3 751,07 euroa (2015) vuodessa.

Vakuuttamisvelvollisuuden ulkopuolelle jää muun muassa alle 18-vuotiaan harjoittama yritystoiminta, sekä yrittäjän toiminta, joka ei ole jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään neljää kuukautta.

Jos henkilö ei täytä edellä mainittuja vakuuttamiseen liittyviä edellytyksiä, häntä ei pidetä yrittäjänä vakuuttamisvelvollisuuden perusteella. Hän voi kuitenkin olla yrittäjä yrityksen osanomistajia koskevan työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 2 momentin perusteella. Osanomistajana pidetään henkilöä, joka työskentelee yrityksessä tai yhteisössä, josta hän itse, hänen perheenjäsenensä tai hän yhdessä perheenjäsentensä kanssa omistaa säännöksessä määritellyn osan tai hänellä tai hänen perheellään on riittävästi muuta määräysvaltaa yrityksessä.

Yksityisellä elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan henkilöä, josta yleiskielessä käytetään esimerkiksi nimitystä ammatinharjoittaja tai liikkeenharjoittaja taikka jolla on toimintaansa varuten toiminimi. Keskeistä on, että kyse on luonnollisen henkilön omista nimissään harjoittamasta elinkeinotoiminnasta. Osalla yksityisistä elinkeinonharjoittajista on velvollisuus ottaa yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukainen vakuutus ja heitä pidetään tällä perusteella työttömyysturvajärjestelmässä yrittäjinä.

Kun henkilö rekisteröityy ennakkoperintä- tai arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, hänelle annetaan Y-tunnus. Työttömyysturvalain soveltamiskäytännössä yksityistä elinkeinonharjoittajaa on voitu pitää yrittäjänä sillä perusteella, että hän on ilmoittautunut Verohallinnon rekistereihin ja saanut Y-tunnuksen.

Henkilön katsotaan työllistyvän yrittäjänä tai sitä vastaavalla tavalla omassa työssään päätoimisesti, jos toiminnan vaatima työmäärä on niin suuri, että se on esteenä kokoaikatyön vastaanottamiselle. Ellei muuhun arvioon ole aihetta, työllistyminen katsotaan sivutoimiseksi ainakin silloin, kun henkilö on ollut vähintään kuusi kuukautta kyseiseen yritystoimintaan tai omaan työhön liittymättömässä kokoaikatyössä.

Päätoimisesti yrittäjänä työllistyneen henkilön katsotaan edelleen työllistyvän päätoimisesti yrittäjänä siihen ajankohtaan asti, jona hänen työskentelynsä yrityksessä on päättynyt tai yrittäjätoiminta on lopetettu työttömyysturvalain 2 luvun 6—8 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Päätoimisesti omassa työssään työllistyneen henkilön puolestaan katsotaan edelleen työllistyvän omassa työssään siihen ajankohtaan asti, jona työnhakijan luotettavana pidettävän ilmoituksen perusteella tai muuten on ilmeistä, ettei toimintaa enää jatketa.

Palkansaajan työssäoloehto

Pääsääntönä on, että palkansaajan työssäoloehtoon luetaan kalenteriviikot, joina henkilö on ollut vakuutuksenalaisessa työaika ja palkkaa koskevat edellytykset täyttävässä työssä. Jotta tehty työ voidaan ottaa huomioon työssäoloehto laskettaessa, sen tulee olla vakuutuksenalaista. Toisin sanoen työstä saadusta tulosta pitää maksaa työttömyysvakuutusmaksua. Jos vakuutusmaksut on jätetty maksamatta työntekijän suostumuksella, työtä ei lueta mukaan työssäoloehtoon. Työttömyysturvalain 1 luvun 8 §:n 4 momentissa on säädetty, että 65 vuotta täyttäneiden oikeudesta työttömyyspäivärahaan lomautustilanteessa, vaikka 65 vuotta täyttäneen ansiotuloista ei peritä työttömyysvakuutusmaksuja.

Palkansaajan työssäoloehtoon luetaan työ- tai virkasuhteessa tehty palkka, joka täyttää työsuhteen tunnusmerkit. Vakiintuneen tulkinnan mukaan myös toimitusjohtaja tehty työ luetaan työssäoloehtoon. Jos työtä on tehty yrittäjäasemassa, sitä ei lueta mukaan palkansaajan työssäoloehtoon, vaikka työn tekeminen perustuisi työsuhteeseen.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi rahoituslaissa työttömyysvakuutusmaksujen soveltamisalasta ja luovuttavaksi viittauksesta työtaturmavakuutuksen soveltamisalaan. Käytännössä maksujen soveltamisalaan tehtävä muutos olisi vähäinen, mutta se selkeyttäisi lainsäädäntöä, kun maksuvelvollisuudesta säädettäisiin kokonaan yhdessä laissa.

Työtaturma- ja ammattitautilain soveltamisala ja työntekijän eläkelain soveltamisala ovat lähes identtisiä ehdotettavan työttömyysvakuutusmaksun soveltamisalan kanssa. Tavoitteena on ollut, että erot eri järjestelmien soveltamisaloissa olisivat mahdollisimman pienet. Soveltamisaloissa olevat vähäiset erot johtuvat etuusjärjestelmien luonteesta ja vakuutusmaksutasoista. Tapaturmavakuutuslainsäädännössä työntekijä on vakuutuksen piirissä ensimmäisestä työpäivästä alkaen, kun työttömyysvakuutuksessa päivärahaoikeuden syntymiseen vaaditaan vähintään 26 viikon työssäoloa. Työeläkettä puolestaan kertyy lähes kaikesta ansiosta, kun työttömyysvakuutuksessa maksujen ja saatujen etuuksien kytkös on löyhempi. Tapaturmavakuutuksessa ja työttömyysvakuutuksessa vakuutusmaksut ovat selvästi eläkevakuutusta alemmat, minkä vuoksi näissä järjestelmissä ei ole tarkoituksenmukaista periä vakuutusmaksuja aivan vähäisistä ansioista.

Työttömyysvakuutusmaksujen soveltamisalan määrittelyn yhteydessä ehdotetaan myös täsmennettäväksi työttömyysturvalaissa olevan yrittäjämääritelmää. Nykyisen määritelmän mukaan yrittäjänä pidetään henkilöä, joka on velvollinen ottamaan yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän mukaisen vakuutuksen. Määritelmä jättää ulkopuolelle ne yrittäjät, jotka eläke-

laissa olevien rajoitusten vuoksi eivät ole velvollisia ottamaan eläkevakuutusta. Jos tällaista henkilöä ei ole pidettävä myöskään työttömyysturvalaissa yrityksen osaomistajana, toimintaa arvioidaan omassa työssä työllistymisenä. Tällaisen yrittäjän toimintaa arvioidaan omassa työssä työllistymisenä. Toiminnasta saatavan tulon määrä vaikuttaa siten siihen, onko yksityinen elinkeinonharjoittaja yrittäjä vai katsotaanko hänen työllistyvän omassa työssään.

Yrittäjämääritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että työttömyysturvalaissa yrittäjänä pidettäisiin henkilöä, jota pidetään yrittäjänä yrittäjän eläkelaiassa tai maatalousyrittäjän eläkelaiassa. Muutos selkeyttäisi henkilön asemaa työttömyysturvajärjestelmässä, kun omassa työssä työllistymisenä arvioitaisiin jatkossa lähinnä sellaista työtä, jota ei tehdä ansiotarkoituksessa. Samalla myös tilanteet, joissa esimerkiksi yritystoiminnasta saatava tulo vaikuttaa henkilön asemaan työttömyysturvajärjestelmässä, poistuisivat. Yrityksen osaomistajia koskeva säännös säilytettäisiin nykyisellään. Muutos ei vaikuttaisi myöskään apurahansaajien asemaan.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan katsottaisiin lopettaneen yritystoiminnan, kun hän on luopunut mahdollisesta eläkevakuutuksesta. Lisäksi edellytettäisiin, että tuotannollinen ja taloudellinen toiminta on päättynyt. Työttömyysetuuden saamisen edellytykset pysyisivät toiminnan kokonaan lopettamisen osalta käytännössä ennallaan niiden yksityisten elinkeinonharjoittajien kohdalla, joiden toimintaa on nykyisin arvioitu omassa työssä työllistymisenä, mutta joita pidettäisiin yrittäjinä työttömyysturvalain yrittäjämääritelmän muuttamisen jälkeen. Lisäksi näille henkilöille voisi nykyisestä poiketen syntyä oikeus työttömyysetuuteen myös esimerkiksi sillä perusteella, että heitä pidettäisiin palkansaajaan rinnastettavina yrittäjinä ja päätoimisesti työllistänyt toimeksianto päättyy.

Jos yksityisen elinkeinonharjoittajan tekemää työtä on arvioitu nykyisin yritystoimintaa koskevien säännösten perusteella, etuuden saamisen edellytyksenä ei näiden henkilöiden kohdalla enää jatkossa olisi, että toiminnan päättymisestä on ilmoitettu Verohallinnon rekistereihin. Tavoitteena on madaltaa kynnystä uusien työtilaisuuksien etsimiseen ja vastaanottamiseen.

Työttömyysturvalain yrittäjämääritelmän muuttaminen ei vaikuttaisi toiminnan pää- ja sivutoimisuuden arvioimiseen, koska sekä yrittäjän että omassa työssä työllistyvän henkilön työllistymistä arvioidaan yhdenmukaisesti työttömyysturvalain 2 luvun 5 § perusteella. Nykyisin omassa työssä työllistymisenä arvioitu toiminta ei myöskään kerryttäisi yrittäjän työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaa työssäoloehdotusta, koska työssäoloehdotusta lukeminen edellyttää yritystulon olevan vähintään 1 027 euroa kuukaudessa (2015). Tuloraja on siten korkeampi kuin yrittäjän eläkelain mukainen vakuuttamisvelvollisuuden alaraja.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutusta kansalaisten etuuksiin tai heidän maksamiinsa maksuihin. Kun työttömyysvakuutusmaksujen soveltamisala irrotetaan tapaturmavakuutuslaista, palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua ei vakuutusperiaatteen mukaisesti perittäisi enää luottamustehtävissä toimivilta henkilöiltä, koska heille ei kerry luottamustehtävästä työttömyyspäivärahan maksamisen edellytyksenä olevaa työssäoloehdotusta. Suurin tällainen ryhmä on kansanedustajat.

Työttömyysvakuutusmaksujen perintään ehdotetaan vähäisiä muutoksia, joilla ei ole käytännössä juurikaan vaikutusta työttömyysvakuutusmaksuja maksaviin työnantajiin. Työttömyysvakuutusmaksujen soveltamisala säilyy käytännössä lähes nykyisenä. Uutta laissa olisi maksuvelvollisuuteen liittyvä euromääräinen raja. Raja olisi sama kuin uudessa työtapaturma- ja ammattitautilaissa. Nykyisin raja määräytyy vuoden aikana työnantajan teettämien työpäivien perusteella. Samoin laissa on työtapaturma- ja ammattitautilakia vastaavasti rajattu Suomessa tehtävän työn käsitettä kuljetustyön ja lyhytaikaisten vierailujen osalta.

Oletettavasti suurin osa yritystoimintaa harjoittavista henkilöistä olisi jatkossa työttömyysturvajärjestelmässä yrittäjiä joko sillä perusteella, että heillä on velvollisuus ottaa yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukainen vakuutus tai sillä perusteella, että he tekevät ansiotyötä olematta työ- tai virkasuhteessa. Tältä osin yrittäjämääritelmän muuttamisesta ei aiheutuisi työ- ja elinkeinotoimistolle nykyiseen verrattuna lisää työtä.

Joidenkin henkilöiden kohdalla työ- ja elinkeinotoimisto saattaisi joutua ratkaisemaan muulla kuin yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisen vakuutus perusteella, onko henkilöä pidettävä yrittäjän eläkelaiissa tai maatalousyrittäjän eläkelaiissa tarkoitettuna yrittäjänä. Nykyisin työ- ja elinkeinotoimisto ei lähtökohtaisesti joudu soveltamaan mainittuja eläkelakeja. Koska työttömyysturvalain osaomistajia koskeva säännös on kuitenkin tiukempi kuin esimerkiksi yrittäjän eläkelain vastaavankaltainen säännös ja työ- ja elinkeinotoimistot soveltavat työttömyysturvalain osaomistajia koskevaa säännöstä jo nykyisin, tällaiset työmäärää lisäävät tilanteet olisivat oletettavasti hyvin poikkeuksellisia. Osa yrittäjäseman ratkaisemisesta voidaan lisäksi hoitaa teknisesti kehittämällä työnhakijoille tehtäviä sähköisiä yritystoimintaa koskevia selvityspyyntöjä.

Rahoituslain työttömyysvakuutusmaksun perintään esitetyt vähäiset muutokset helpottavat perinnän toimeenpanoa Työttömyysvakuutusrahastossa.

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä. Valmisteluun ovat osallistuneet työ- ja elinkeinoministeriö, keskeiset työmarkkinajärjestöt ja Työttömyysvakuutusrahasto.

Esityksestä pyydettiin lausunnot Kansaneläkelaitokselta, Suomen Yrittäjät ry:ltä ja Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:ltä.

Lausunnonantajat suhteutuivat pääosin myönteisesti ehdotettuihin muutoksiin. Esityksen katsottiin selkeyttävän sekä työttömyysvakuutusmaksujen perintää että yrittäjien asemaa työttömyysturvajärjestelmässä. Lausunnoissa ehdotettiin lisäparannuksia yrittäjien asemaan. Nämä ehdotukset koskivat yrittäjän perheenjäsenen asemaa ja yrityksen myyntivoiton vaikutus työttömyysetuuteen. Koska lakiesityksen pääasiallinen tavoite on säätää työttömyysvakuutusmaksujen soveltamisalasta, ehdotuksia ei ole otettu huomioon tässä esityksessä, vaan ne tulevat arvioitaviksi myöhempien lainmuutosten yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki työttömyysetuuksien rahoittamisesta

1 a §. Määritelmät. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 a §, jossa määriteltäisiin työttömyysvakuutusmaksun soveltamisalan määrittelyssä käytettäviä käsitteitä. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta (EY) N:o 883/2004 ja sen täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009 kutsuttaisiin laissa yhteisellä termillä EU:n sosiaaliturva-asetukset. Kolmas valtio tarkoittaisi vakiintuneen kielenkäytön mukaisesti sellaista valtiota, johon ei sovelleta mainittuja EU:n sosiaaliturva-asetuksia eikä Suomea sitovaa sosiaaliturvasopimusta.

12 §. Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin työnantajan ja työntekijän vakuutusmaksuvelvollisuudesta yleisesti. Voimassa olevassa laissa maksuvelvollisuudesta on säädetty erikseen työnantajan ja työntekijän osalta, vaikka samasta tulosta maksetaan sekä työnantajan että palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua. Ainoa poikkeus on valtio, joka ei maksa työnantajan työttömyysvakuutusmaksua.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että työnantajalla ja 15 §:ssä tarkoitettulla työntekijällä on velvollisuus maksaa työttömyysvakuutusmaksu työntekijän Suomessa tekemästä työstä, jollei muuta säädetä. Viittaus tapaturmavakuutuslakiin poistuisi, koska tapaturmavakuutuslaki kumoutuu vuoden 2016 alusta. Työttömyysvakuutusmaksulle tulisi oma soveltamisalansa, joka olisi hyvin lähellä uuden työtapaturma- ja ammattitautilain sekä työntekijän eläkelain soveltamisalaa. Mainituissa laeissa lähtökohtana on, että Suomessa tehty työ vakuutetaan. Suomessa tehtävällä työllä tarkoitettaisiin Suomen maantieteellisellä alueella tehtävää työtä. Suomessa tehtävää työtä voisi olla myös suomalaisen kuljetusyrityksen palveluksessa suomalaisella aluksella eli lentokoneessa tai laivassa tehtävä työ Suomen rajojen ulkopuolella kolmansissa maissa. Pääsääntö olisi, että kaikki työ riippumatta työntekijän kotipaikasta tai kansalaisuudesta taikka työnantajan kotipaikasta kuuluisi lähtökohtaisesti tämän lain soveltamisalaan. Myöskään ajallista rajausta työn kestolle Suomessa ei olisi. Säännös vastaisi tältä osin mainittujen lakien soveltamisalaa. Tähän pääsääntöön tehtäisiin työttömyysvakuutuksen kannalta tarkoituksenmukaiset poikkeukset, joista säädettäisiin pääosin 12 a §:ssä.

Pykälän 2 momentti vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain säännöstä. Voimassa olevan lain mukaan työnantajan maksuvelvollisuus on sidottu tapaturmavakuutuslain mukaiseen vakuuttamisvelvollisuuteen. Tapaturmavakuutuslakia ei sovelleta valtioon, minkä vuoksi valtiolla ei ole velvollisuutta maksaa työttömyysvakuutusmaksua. Ahvenanmaan itsehallintolain 66 §:ssä säädetään maakunnan verovapaudesta. Sen mukaan maakunnalla on sama oikeus verovapauteen ja siihen rinnastettaviin etuuksiin kuin valtiolla. Vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaisesti myöskään Ahvenanmaan maakuntahallituksella ja sen alaisilla virastoilla ei ole työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuutta. Kun vakuutusmaksuvelvollisuus ei enää määräytyisi tapaturmavakuutuslain soveltamisalan mukaan, on valtion asemasta säädettävä nimenomaisesti. Valtion liikelaitokset maksaisivat sen sijaan työttömyysvakuutusmaksua niin kuin ne maksavat nytkin.

12 a §. Vakuutusmaksuvelvollisuutta koskevat rajoitukset. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 a §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin poikkeuksista yleiseen vakuutusmaksuvelvollisuuteen. Asiallisesti muutokset ovat vähäisiä.

HE 94/2015 vp

Pykälän 1 momentin kohdassa 1 ja 2 säädettäisiin maksuvelvollisuuden ikärajoista, jotka olisivat samat kuin voimassa olevassa laissa.

Kohdan 3 mukaan työttömyysvakuutusmaksua ei maksettaisi, jos työnantajan kalenterivuoden aikana maksamat palkat olisivat yhteensä enintään 1 200 euroa. Säännös vastaa vuoden 2016 alussa voimaan tulevan työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädettyä vakuuttamisvelvollisuuden rajaa.

Kohdan 4 mukaan vakuutusmaksua ei maksettaisi työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettusta yrittäjästä. Työttömyysturvalain mukaisella yrittäjällä ei ole oikeutta työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitettaviin etuuksiin, joten vakuutusperiaatteen mukaisesti heiltä ei myöskään perittäisi vakuutusmaksuja. Työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 1 momentissa yrittäjänä pidetään yrittäjäneläkelain 3 §:ssä tai maatalousyrittäjän eläkelain 3-5 §:ssä tarkoitettua henkilöä. Voimassa olevan lain mukaan määräävää on ollut velvollisuus ottaa yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukainen vakuutus, jolloin yrittäjäasemassa oleva on periaatteessa voinut olla velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksuja.

Voimassa olevasta laista poiketen yrittötoiminnan päätoimisuuden arvioinnilla ei enää olisi merkitystä työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuutta arvioitaessa. Esimerkiksi jatkossa maksuvelvollisuus olisi sivutoimisella työntekijällä, vaikka hän olisi omassa päätoimessaan yrittäjän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettu yrittäjä.

Kohdan mukaan myöskään urheilijasta ei maksettaisi työttömyysvakuutusmaksuja. Säännöksessä urheilijana pidettäisiin urheilijaa, joka vakuutetaan urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetussa laissa (276/2009). Säännöstä sovelletaan myös urheilijaan, joka jää urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetussa lain mukaisesti vakuuttamisvelvollisuuden ulkopuolelle esimerkiksi ikärajojen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia.

Kohdan 6 mukaan nyky lakia vastaavasti vakuutusmaksua ei maksettaisi työntekijästä, joka palvelee meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa ja joka ei asu Suomessa.

Kohdan 7 mukaan vakuutusmaksua ei maksettaisi työntekijästä, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturva-asetusten tai Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella. Tämä vastaa nykytilaa ja tarkoituksena on sulkea vakuutusmaksun piiristä pois ne työntekijät, jotka kuuluvat jonkin muun EU-jäsenvaltion tai sosiaaliturvasopimusmaan lainsäädännön alaisuuteen. Tällaisia ovat EU-asetuksen tai muun sopimuksen mukaiset lähetetyt työntekijät, jotka työskentelevät Suomessa, sekä ne kahdessa tai useammassa maassa työskentelevät henkilöt, joiden osalta lainvalinta osuu muualle kuin Suomeen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta, joka koski palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua. Koska 1 momentin 3 kohdassa säädetty 1 200 euron raja koskee lähtökohtaisesti työnantajan maksuvelvollisuutta, se soveltuu huonosti työntekijältä perittävään maksuun. Voimassa olevan lain mukaan työntekijällä on maksuvelvollisuus, vaikka työnantajan teettäisi työtä niin vähän, ettei työnantajalle synty velvollisuutta maksaa työttömyysvakuutusmaksuja. Ehdotettu säännös vastaisi siten asiallisesti voimassa olevaa lakia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin uudesta poikkeuksesta vakuutusmaksuvelvollisuuteen. Sen mukaan lakia ei sovellettaisi kolmannelta valtiosta Suomeen tulevan työntekijän Suomes-

sa tekemään työhön, jos kysymyksessä on maanteitse tapahtuvan kuljetusliikenteen työ ja kaikki momentissa todetut edellytykset täyttyvät.

Ensinnäkin edellytettäisiin, että työntekijä työskentelee pääosin eli yli puolet työstään Suomen ulkopuolella. Toiseksi edellytettäisiin, ettei työntekijä asu Suomessa. Asumista tulkittaisiin samoin kuin asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetussa laissa. Suomessa asuva olisi henkilö, jolla on Suomessa varsinainen asunto ja koti ja joka jatkuvasti pääasiallisesti oleskelee täällä. Kolmanneksi myös työnantajan kotipaikan olisi oltava Suomen ulkopuolella. Yrityksen osalta kotipaikan Suomessa osoittaisi se, että yhteisö on kaupparekisteriin rekisteröity Suomessa. Neljänneksi edellytettäisiin, ettei työhön sovellettaisi EU:n sosiaaliturva-asetusten mukaan Suomen lainsäädäntöä.

Kuljetusliikenteellä tarkoitettaisiin tiekuljetuksia sekä rahti- että henkilöliikenteen osalta.

Säännös on vastaava kuin työtapaturomaturma- ja ammattitautilaissa. Työttömyysvakuutusmaksujen periminen työstä on käytännössä ongelmallista ja se ei ole myöskään vakuutusperiaatteen mukaista, koska työntekijöillä ei ole oikeutta vakuutusmaksuilla rahoitettuihin etuuksiin.

Pykälän 4 momentissa rajattaisiin vakuutusmaksuvelvollisuuden piiristä pois lyhytkestoiset vierailut Suomessa, joissa matkan tarkoitus on osallistua kokoukseen tai seminaariin, kouluttaa taikka muutoin esiintyä Suomessa. Vierailun Suomessa tulisi liittyä ulkomailla tehtävään työhön. Lisäksi edellytettäisiin, että työntekijä ei asuisi Suomessa eikä työnantajan kotipaikka olisi Suomessa. Säännöksen soveltaminen edellyttäisi myös, ettei työhön sovellettaisi EU:n sosiaaliturva-asetusten mukaan Suomen lainsäädäntöä.

Työvierailun kestolle ei ole tarkoituksenmukaista säätää tarkkaa aikarajaa, vaan se määrittäisi vierailun luonteen perusteella. Kokousten ja seminaarien kesto jää tyypillisesti alle yhden viikon. Työmatkaa ei voitaisi lähtökohtaisesti pitää enää momentissa tarkoitettuna lyhytkestoisena vierailuna, jos sen kesto ylittäisi 10 päivää. Esimerkiksi kaksi viikkoa kestävä koulutus- tai luentokiertue kuuluisi jo lain soveltamisalaan.

Säännös on vastaava kuin työtapaturomaturma- ja ammattitautilaissa. Työttömyysvakuutusmaksujen periminen työstä on käytännössä ongelmallista ja se ei ole myöskään vakuutusperiaatteen mukaista, koska työntekijöillä ei ole oikeutta vakuutusmaksuilla rahoitettuihin etuuksiin.

12 b §. Tarkistaminen palkkakertoimella. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 b §. Pykälä vastaa työtapaturomaturma- ja ammattitautilaissa säädettyä tarkistusmenettelyä, joten rahamäärä ja vakuutusmaksuvelvollisuus olisivat tältä osin yhdenmukaiset myös tulevaisuudessa.

13 §. Vakuutusmaksuvelvollisuus työskentelystä ulkomailla. Pykälässä säädettäisiin sellaisesta muualla kuin Suomessa tehtävästä työstä, josta olisi maksettava työttömyysvakuutusmaksuja. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että vakuutusmaksuvelvollisuuden piiriin kuuluisivat ne työntekijät, joiden osalta lainvalinta osuu Suomeen EU:n sosiaaliturva-asetusten tai muun sopimuksen perusteella. Säännös vastaisi nykytilaa. Yleisimmin heitä olisivat joko EU-asetuksen tai sosiaaliturvasopimusten tarkoittamat Suomesta ulkomaille lähetetyt työntekijät tai kahdessa tai useammassa maassa työskentelevät henkilöt, joihin EU-asetuksen nojalla sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä. Suomen osalta soveltamisalaa koskevat ratkaisut tekee Eläketurvakeskus. Myös vain lyhyellä työmatkalla EU-alueella tai sopimusmaassa käyvät henkilöt pysyisivät Suomen lainsäädännön piirissä, vaikka he eivät olisi varsinaisia lähetettyjä työntekijöitä.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassaolevaa käytäntöä. Siinä säädettäisiin tilanteista, joissa suomalainen työnantaja lähettää työntekijän kolmanteen maahan eli muuhun kuin EU- tai ETA- maahan, Sveitsiin taikka sosiaaliturvasopimusmaahan. Työttömyysvakuutusmaksuja olisi maksettava ulkomailla työskentelevästä työntekijän, jos työntekijä työskentelee lähettävän yrityksen palveluksessa tai sen kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvassa ulkomaisessa yrityksessä ja työntekijän työsuhte lähtäneeseen yritykseen jatkuu ulkomailla työskentelyn ajan. Lisäksi säännös edellyttäisi, että työntekijä lähtiessään kuuluu Suomen sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen. Suomalaisella työnantajalla tarkoitetaan yhteisöä tai luonnollista henkilöä, jolla on kotipaikka Suomessa. Luonnollisen henkilön tulee myös tosiasiallisesti asua Suomessa. Yhteisön osalta kotipaikan Suomessa osoittaisi se, että yhteisö on rekisteröity kaupparekisteriin Suomessa. Jos yhteisön perustaminen ei vaatisi rekisteröintiä, se katsottaisiin suomalaiseksi, jos sen hallinto on Suomessa tai se pääasiallisesti toimii Suomessa. Suomalaisena työnantajana pidettäisiin myös ulkomaisen yrityksen tai eurooppayhtiön Suomessa toimivaa kaupparekisteriin rekisteröityä sivuliikettä sekä eurooppayhtiötä, jonka sääntömääräinen kotipaikka on Suomessa.

Pykälän 3 momentin mukaan Työttömyysvakuutusrahasto voisi työnantajan hakemuksesta vapauttaa 2 momentin mukaisesta lähetettyjen työntekijöiden vakuutusmaksuvelvollisuudesta sen jälkeen, kun työskentely ulkomailla ei ole enää tilapäistä ja työskentely ulkomailla on jatkunut yli kaksi vuotta. Oleskelun tilapäisyyden arviointi tehtäisiin kokonaisarvioinnin perusteella, jossa otettaisiin huomioon ulkomaisen työkomennuksen määräaikaisuus ja pituus, useiden peräkkäisten työkomennusten merkitys, oleskelun kokonaiskesto, työntekijän perhe- ja muut siteet kotimaahan ja työntekijän oma näkemys asiasta.

14 §. *Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun määräytyminen.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska lain rakenne muuttuu siten, että työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksuista ei säädettäisi enää erikseen, vaan niitä koskisivat samat säännökset. Osaomistajien työttömyysvakuutusmaksun määräytymisestä on säädetty 16 §:ssä.

15 §. *Työttömyysvakuutusmaksun piiriin kuuluvat palvelussuhteet.* Pykälässä säädettäisiin niistä palvelusuhteista, joissa saadusta ansiosta pitäisi maksaa työttömyysvakuutusmaksua. Säännös on voimassa olevaa sääntelyä yksityiskohtaisempi, mutta vastaa sisällöltään nykyistä määritelmää muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Kun työttömyysvakuutusmaksun soveltamisala määräytyi aiemmin tapaturmavakuutuslain soveltamisalan mukaan, maksuvelvollisuus on ollut tarpeettoman laaja, koska siinä on ollut tarkoituksena turvata vakuutetun toimeentulo tapaturman varalta. Kuitenkaan kaikilla niillä, joilla on ollut oikeus tapaturmakorvaukseen, ei ole ollut oikeutta työttömyyspäivärahaan, vaikka heiltä on peritty vakuutusmaksuja. Näitä henkilöitä ovat luottamustehtävissä toimivat henkilöt kuten kansanedustajat, ministerit, tasavallan presidentti ja pormestarit. Määritelmän muutos merkitsisi, että edellä mainituilta luottamustehtävissä työskenteleviltä ei perittäisi työntekijän työttömyysvakuutusmaksua.

16 §. *Yrityksen osaomistajan työttömyysvakuutusmaksu.* Pykälässä säädettäisiin yrityksen osaomistajasta maksettavasta työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta. Nykyisin säännös koskee vain osaomistajan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua. Osaomistajat ovat työsuhteessa, joten heillä on oikeus osaan työttömyysvakuutusmaksuilla rahoitetuista etuuksista. Osaomistajan maksua määrättäessä otetaan mukaan Työttömyysvakuutusrahastolle aiheutuvat kulut, joita ovat Eläketurvakeskukselle työttömyysajalta karttuvasta eläkkeestä maksettava maksu, Koulutusrahaston osuus koulutustuista, palkkaturva, Kansaneläkelaitokselle perusturvaan tilitettävä maksu ja hallintokulut.

19 a §. *Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun peruste.* Pykälän 1 momenttiin on lisätty viittaus uuteen 12 a §:än. Muutoin säännös vastaa voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevaa lakia.

21 c §. *Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että Työttömyysvakuutusrahasto voisi määrätä työttömyysvakuutusmaksun kesken vakuutusvuoden, jos työnantajan toiminta lakkaa. Voimassa olevan lain mukaan työttömyysvakuutusrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksun kalenterivuositain jälkikäteen seuraavan vuoden lokakuun loppuun mennessä.

Työnantajayrityksiä purkautuu tai lopettaa toimintansa vakuutusvuoden aikana. Työttömyysvakuutusmaksujen perimisen varmistamiseksi vakuutusmaksut tulisi voida määrätä yrityksen toiminnan päättyessä. Sen jälkeen ei lakannutta yritystä tai sen oikeudenomistajia enää välttämättä löydetä. Toisaalta myös lakkaava yritys haluaa yleensä hoitaa maksuvelvoitteensa ennen toiminnan päättymistä. Työttömyysvakuutusmaksu voitaisiin määrätä kesken vakuutusvuoden joko Työttömyysvakuutusrahaston aloitteesta tai työnantajan pyynnöstä.

Tilanteet, joissa ehdotettu säännös tulisi sovellettavaksi, olisivat esimerkiksi työnantajayhteisön purkautuminen tai konkurssi, elinkeinonharjoittajan toiminnan lopettaminen taikka työnantajana toimivan luonnollisen henkilön kuolema. Työttömyysvakuutusmaksu voitaisiin määrätä kesken vakuutusvuoden myös silloin, kun työnantajan liiketoimintatoiminta kokonaan päättyy yhtiössä toteutetun sulautumisen, jakautumisen tai muun yritysjärjestelyn tuloksena taikka liiketoiminnan muutoin lakatessa.

21 e §. *Työttömyysvakuutusmaksun ja ennakonpalautuksen korko.* Pykälän 1 momentin korkosäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös 21 c §:n mukaisesta arviomaksusta perittäisiin korkoa. Arviomaksu määrätään tilanteissa, joissa työnantaja ei ole ilmoittanut maksamiaan palkkoja tai on ilmoittanut ne liian pieninä. Voimassa oleva lain mukaan tasausmaksusta, joka määrätään silloin, kun lopullinen maksu on korkeampi kuin maksettu ennakko, peritään korkoa. Siksi on perusteltua periä korkoa myös silloin, kun saatava johtuu työnantajan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä tai virheellisten tietojen antamisesta.

Pykälän 2 vastaa voimassa olevaa lakia.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevaa lakia.

Pykälän 4 momentti on uusi. Siinä säädettäisiin mahdollisuudesta jättää korko perimättä tilanteissa, jossa työttömyysvakuutusmaksu on jäänyt perimättä tai sitä on peritty liian vähän työnantajasta riippumattomista syistä. Korko voitaisiin jättää osittain tai kokonaan perimättä esimerkiksi silloin, jos maksun perusteena oleva palkkasumma on tallentunut Työttömyysvakuutusrahaston tietojärjestelmään virheellisesti teknisen syyn vuoksi. Korko voidaan jättää perimättä myös silloin, jos sen perintä olisi asian tulkinnanvaraisuuden tai epäselvyyden vuoksi kohtuutonta. Kyse voisi olla esimerkiksi siitä, että Työttömyysvakuutusrahaston asiassa antama ohjeistus on ollut virheellinen tai selvästi puutteellinen. Lisäksi edellytettäisiin, että työnantaja on toiminut vilpittömässä mielessä.

21 j §. *Maksujen ulosottokelpoisuus.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että työttömyysvakuutusmaksun ja työttömyysvakuutusmaksun viivästyskoron lisäksi myös arviomaksun korko olisi suoraan ulosottokelpoinen.

24 b §. *Omavastuumaksun periminen ja palauttaminen.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantaja voisi saada omavastuumaksunpalautusta myös silloin, kun työnantaja kutsuu lisäpäiviin oikeutetun takaisin töihin tai lomautettu saa laissa tarkemmin säädetyn työnantajan järjestämän ja rahoittaman lisäeläkkeen. Kun irtisanomistilanteiden ohella lomautustilanteet on aiemmin säädetty sellaiseksi, jotka aiheuttavat työnantajalle velvollisuuden maksaa omavastuumaksua, on perusteltua, että myös maksuvapautusperusteet ovat samanlaiset lomautustilanteessa ja irtisanomistilanteessa. Muutoin säännös vastaa voimassa olevaa lakia.

24 e §. *Velvollisuus tietojen antamiseen.* Pykälän 3 momentin 1 kohta vastaa asiallisesta voimassa olevaa lakia. Tietojen luovutusta ehdotetaan myöhennettäväksi kuukaudella, koska Finanssivalvonta saa tarvittavat tiedot huhtikuun ja lokakuun loppuun mennessä. Tietosisältöä on samalla täsmennetty ja momentissa yksilöidään aiempaa tarkemmin ne tiedot, jotka Työttömyysvakuutusrahasto tarvitsee ja jotka se saa jo nykyisin.

Lisäksi Finanssivalvonnan ja Kansaneläkelaitoksen olisi huhtikuun loppuun mennessä annettava henkilötunnus ja työttömyyskassan numero niistä edellisen kalenterivuoden aikana 63 vuotta täyttäneistä henkilöistä, jotka ovat saaneet työttömyyspäivärahaa 63 vuotta täytettyään ja joiden oikeus työttömyysturvalain mukaisiin lisäpäiviin ei ole alkanut ennen 63 vuoden täyttämistä. Ehdotettu säännös varmistaa sen, että Työttömyysvakuutusrahasto saa tiedon 63 täyttäneistä työttömyysetuutta saaneista henkilöistä ja voi huolehtia 24 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn omavastuumaksun toimeenpanosta.

Pykälän 4 momentti olisi uusi, mutta vastaisi asiallisesti voimassa olevaa lakia.

24 i §. *Työttömyysvakuutusrahaston oikeus oikaista työttömyysvakuutusmaksua.* Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi arviomaksun korko. Muutos johtuu siitä, että 21 e §:ssä ehdotetaan, että arviomaksusta perittäisiin korkoa.

Pykälän 3 ja 4 momentti vastaa voimassa olevaa lakia.

1.2 Työttömyysturvalaki

1 luku Yleiset säännökset

6 §. *Yrittäjä.* Pykälän 1 momentissa olevaa yrittäjämääritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että yrittäjänä pidettäisiin henkilöä, jota pidetään yrittäjänä yrittäjän eläkelaiassa tai maatalousyrittäjän eläkelaiassa. Voimassa olevan lain mukaan määräävää on ollut se, onko yrittäjällä ollut velvollisuus ottaa yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus, mikä on jättänyt osan yrittäjistä yrittäjämääritelmän ulkopuolelle.

Jos henkilöllä on velvollisuus ottaa yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukainen vakuutus, hän on apurahansaajia lukuun ottamatta aina yrittäjän eläkelaiassa tai maatalousyrittäjän eläkelaiassa tarkoitettu yrittäjä. Näitä henkilöitä pidettäisiin nykyistä vastaavasti yrittäjinä myös työttömyysturvajärjestelmässä.

Yrittäjänä pidettäisiin yrittäjän eläkelakia koskevan viittauksen perusteella työttömyysturvajärjestelmässä myös henkilöä, joka tekee ansiotyötä olematta työ- tai virkasuhteessa. Tämä laajentaisi työttömyysturvalain yrittäjämääritelmää koskemaan henkilöitä, joiden toimintaa on nykyisin arvioitu omassa työssä työllistymisenä. Muutos koskisi erityisesti yksityisiä elinkeinonharjoittajia, joita on muun muassa luovien alojen toimijoissa. Viittaus maatalousyrittäjän

eläkelakiin koskisi muun muassa poronhoitoa harjoittavia henkilöitä, joiden toimintaa on nykyisin arvioitu yleensä omassa työssä työllistymisenä.

8 §. *Soveltamisala.* Voimassa oleva 8 § ehdotetaan selkeyden vuoksi jaettavaksi kahdeksi eri pykäläksi. Pykälän 1—3 momentti vastaisi voimassa olevan lain 1-3 momenttia. Voimassa olevan lain 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Säännös on tarpeeton. Työttömyysturvalain 5 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan työttömyyspäivärahan saamisen ehtona olevaan työssä-oloehtoon luetaan vain sellainen aika, joka henkilö on ollut vakuutusenalaisen työssä. Toisin sanoen edellytyksenä on, että työstä maksetaan työttömyysvakuutusmaksut. Työttömyys-etuuksien rahoituksesta annetussa laissa on puolestaan säädetty työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus sellaisesta työstä, joka kerryttää työssäoloehtoa. Iän perusteella työttömyysvakuutusmaksusta vapautetuista säädettäisiin erikseen 5 luvun 5 §:ssä.

8 a §. *Oikeus etuuksiin asumisen tai Suomea sitovien sopimusten perusteella.* Pykälässä olisi voimassa olevan 8 §:n 6—8 momentti sillä poikkeuksella, että työttömyyskassan ei olisi pyydettyä Kansaneläkelaitokselta päätöstä siitä, asuuko henkilö Suomessa. Muutos selkiyttäisi lain toimeenpanoa. Nyt asiassa voi tulla annettavaksi kaksi samansisältöistä päätöstä. Kansaneläkelaitos tekee päätöksen, ettei henkilö asu Suomessa ja sen jälkeen työttömyyskassa tekee päätöksen siitä, että henkilöllä ole oikeutta työttömyyspäivärahaan, koska hän ei asu Suomessa.

8 b §. *Työttömyyspäivärahan maksaminen haettaessa työtä toisesta valtiosta.* Pykälä vastaa voimassa olevan lain 8 a §:ä.

2 luku **Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset**

8 §. *Yritystoiminnan lopettaminen.* Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin yksityisen elinkeinonharjoittajan oikeudesta työttömyysetuuteen työn päätyttyä. Jos henkilöllä on ollut yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukainen vakuutus, työttömyys-etuuden saaminen edellyttäisi vakuutuksesta luopumista. Lisäksi edellytettäisiin, että taloudellinen ja tuotannollinen toiminta on kokonaan päättynyt. Työttömyysetuudella ei edelleenkaan olisi tarkoitus korvata yrittäjäriskin piiriin kuuluvaa yritystoiminnasta saatavan tulon vähäisyyttä tai tulojen puuttumista.

Työ- ja elinkeinotoimisto toteaisi taloudellisen ja tuotannollisen toiminnan päättymisen lähtökohtaisesti henkilön oman ilmoituksen perusteella. Työ- ja elinkeinotoimistolla olisi kuitenkin säännöksen sanamuodon perusteella mahdollisuus katsoa, etteivät työttömyysetuuden saamisen edellytykset täyty henkilön ilmoituksesta huolimatta, jos on ilmeistä, ettei taloudellinen ja tuotannollinen toiminta ole päättynyt.

Jos yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystoimintaa pidettäisiin päättyneenä, hän voisi etsiä uusia työmahdollisuuksia ilman, että hän menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen. Jos mahdollinen uusi toimeksianto suoritettaisiin yrittäjänä, työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisisi yritystoiminnan pää- tai sivutoimisuuden 5 §:n mukaisesti uuden toimeksiannon alkamisesta lukien.

5 luku **Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset**

5 §. *Palkansaajalle hyväksi luettavat vakuutus- ja työssäolokaudet.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 momentti, jossa säädettäisiin 65 täyttäneen oikeudesta työttömyyspäivärahaan. Asiasta on aiemmin säädetty 1 luvun 8 §:ssä. Henkilöllä, joka on täyttänyt 65 vuotta, ei ole pääsääntöisesti oikeutta työttömyyspäivärahaan eikä hänestä makseta työttömyysvakuutus-

maksuja. Jos hänet lomautetaan, maksetaan hänelle kuitenkin lomautusajalta työttömyyspäivärahaa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin toimitusjohtajan työssäoloehdon kertymisestä. Pääsääntöisesti palkansaajan työssäoloehto kertyy työ- tai virkasuhteessa tehdystä työstä. Toimitusjohtaja ei ole työsuhteessa. Oikeuskäytännössä on kuitenkin vakiintuneesti katsottu, että toimitusjohtajan työssä kertyy työssäoloehdot samalla tavalla kuin muillakin palkansaajilla. Työssäoloehdon kertyminen edellyttää aina sitä, että toimitusjohtaja on palkansaaja-asemassa. Jos toimitusjohtajaa on pidettävä työttömyysturvalain mukaisena yrittäjänä, palkansaajan työssäoloehto ei tällöin kerry. Toimitusjohtajan asema poikkeaa palkansaajasta siltä osin, että oikeuskäytännössä on katsottu, ettei toimitusjohtajaa voi lomauttaa eli lomautusajalta toimitusjohtajalla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 1 momenttia.

10 luku **Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset**

3 §. *Poissaolo työllistymistä edistävästä palvelusta.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi julkisen luottamustoimen hoitaminen hyväksyttäväksi syyksi olla poissa työllistymistä edistävästä palvelusta. Siten työttömyysetuutta maksettaisiin myös sellaiselta päivältä, jona työnhakija on esittänyt osallistumasta työnhakuvalmennukseen, uravalmennukseen, kokeilun tai kuntouttavaan työtoimintaan julkisen luottamustoimen hoitamisen vuoksi.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

1.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 14 § ja 5 luvun otsikko,
muutetaan 4 luvun otsikko, 12, 15, 16 ja 19 a §, 21 c §:n 1 momentti, 21 e ja 21j §, 24 b §:n 2 momentti, 24 e §:n 3 momentti ja 24 i §,
sellaisina kuin niistä ovat 12 §, 21 c §:n 1 momentti ja 24 i § laissa 542/2012, 15 § laeissa 542/2012 ja 266/2015, 16 § laissa 1301/2002, 19 a § laeissa 1181/2005 ja 363/2006, 21 e § laeissa 542/2012 ja 970/2013, 21 j § laissa 970/2013, 24 b §:n 2 momentti laissa 278/2009 ja 24 e §:n 3 momentti laissa 910/2008, sekä
lisätään lakiin uusi 1 a, 12 a ja 12 b §, siitä lailla 1352/2007 kumotun 13 §:n tilalle uusi 13 § ja 24 e §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1352/2007 ja 910/2008, uusi 4 momentti, seuraavasti:

1 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *EU:n sosiaaliturva-asetuksilla* sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;
- 2) *kolmannella valtiolla* valtiota, johon ei sovelleta EU:n sosiaaliturva-asetuksia eikä Suomea sitovaa sosiaaliturvasopimusta, jossa on työttömyysvakuutusta koskevia määräyksiä.

4 luku

Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus

12 §

Työnantajan ja työntekijän vakuutusmaksuvelvollisuus

Työnantajalla ja 15 §:ssä tarkoitetulla työntekijällä on velvollisuus maksaa työttömyysvakuutusmaksu työntekijän Suomessa tekemästä työstä, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Valtio ei ole velvollinen maksamaan työnantajan työttömyysvakuutusmaksua. Velvollisuus työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen on kuitenkin valtion liikelaitoksista annetussa laissa (1062/2010) tarkoitetulla valtion liikelaitoksella.

12 a §

Vakuutusmaksuvelvollisuutta koskevat rajoitukset

Työttömyysvakuutusmaksua ei makseta:

- 1) ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona työntekijä täyttää 17 vuotta;
- 2) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 65 vuotta;
- 3) jos työnantajan kalenterivuoden aikana maksamat palkat ovat yhteensä enintään 1 200 euroa;
- 4) työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua yrittäjästä;
- 5) urheilijasta;
- 6) työntekijästä, joka palvelee meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa ja joka ei asu Suomessa;
- 7) työntekijästä, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturva-asetusten tai Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa peritään palkasta kuitenkin palkan- saajan työttömyysvakuutusmaksu.

Työttömyysvakuutusmaksua ei makseta kolmannesta valtiosta Suomeen tulevan työntekijän Suomessa tekemästä työstä, jos

- 1) kysymyksessä on kuljetusliikenteen työ, jonka työntekijä tekee pääosin muualla kuin Suomessa;
- 2) työntekijä ei asu Suomessa;
- 3) työnantajan kotipaikka ei ole Suomessa; ja
- 4) työhön ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturva-asetusten tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

Työttömyysvakuutusmaksua ei makseta työntekijästä, joka on Suomessa kokous- tai esiintymismatkalla taikka muulla vastaavalla lyhytkestoisella vierailulla, jonka tarkoitus liittyy työntekijän ulkomailla tekemään työhön, jos

- 1) työntekijä ei asu Suomessa;
- 2) työnantajan kotipaikka ei ole Suomessa; ja
- 3) työhön ei sovelleta EU:n sosiaaliturva-asetusten mukaan Suomen lainsäädäntöä.

12 b §

Tarkistaminen palkkakertoimella

Edellä 12 a §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittua rahamäärä tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettulla palkkakertoimella.

Rahamäärä vastaa vuoden 2014 indeksitasoa.

Rahamäärä pyöristetään lähimmäksi sadaksi euroksi.

13 §

Vakuutusmaksuvelvollisuus työskentelystä ulkomailla

Työttömyysvakuutusmaksua maksetaan myös sellaisesta ulkomailla työskentelevästä työntekijästä, johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturva-asetusten tai Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

HE 94/2015 vp

Työttömyysvakuutusmaksua on maksettava myös muusta työntekijästä, jonka suomalainen työnantaja lähettää työhön maahan, jossa ei sovelleta EU:n sosiaaliturva-asetuksia eikä Suomea sitovaa sosiaaliturvasopimusta, edellyttäen, että:

- 1) työntekijä työskentelee joko lähettävän suomalaisen työnantajan palveluksessa tai sen kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvan ulkomaisen yrityksen palveluksessa;
- 2) työntekijän työsuhte lähettäneeseen suomalaiseen yritykseen jatkuu ulkomailla työskentelyn ajan; ja
- 3) työntekijä kuuluu Suomen sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen lähtiessään ulkomaille työhön.

Työttömyysvakuutusrahasto voi työnantajan hakemuksesta päättää, ettei 2 momentissa tarkoitettua työntekijästä tarvitse enää maksaa työttömyysvakuutusmaksua. Edellytyksenä päätökselle on, että työskentely ulkomailla ei ole enää tilapäistä ja työskentely ulkomailla on jatkunut yli kaksi vuotta. Päätöstä sovelletaan sen lainvoimaiseksi tuloa seuraavan kalenterivuoden alusta.

15 §

Työttömyysvakuutusmaksun piiriin kuuluvat palvelussuhteet

Työttömyysvakuutusmaksua peritään palkasta tai palkkiosta, joka maksetaan työntekijälle, joka tekee työtä;

- 1) työsopimuslain (55/2001) 1 §:ssä tarkoitettua työsuhteessa;
- 2) erityisyösopimuslain (756/2011) 1 §:ssä tarkoitettuna työntekijänä;
- 3) valtion virkamieslain (750/1994) mukaisessa virkasuhteessa;
- 4) kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa (304/2003) tarkoitettuna viranhaltijana;
- 5) kirkkolain (1054/1993) mukaisessa virkasuhteessa;
- 6) eduskunnan virkamiehistä annetussa laissa (1197/2003) tarkoitettuna virkamiehenä;
- 7) tasavallan presidentin kanslian virkamiehenä, eduskunnan oikeusasiamiehenä ja apulaisoikeusasiamiehenä;
- 8) muussa lakiin perustuvassa julkisoikeudellisessa virkasuhteessa;
- 9) toimitusjohtajana, jos hän ei ole työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu yrittäjä.

16 §

Yrityksen osaomistajan työttömyysvakuutusmaksu

Työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua yrityksen osaomistajasta maksettava työnantajan ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu on määrättävä siten, että se vastaa niiden etuuksien rahoitusta, joihin osaomistajat ovat oikeutettuja.

19 a §

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun peruste

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun perusteena on se yhteenlaskettu palkkasumma, joka muodostuu työnantajan ja sijaismaksajan maksamista, 19 §:ssä tarkoitetuista palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun perusteena olevista tuloeristä, ellei 12 ja 12 a §:stä muuta johdu.

Valtion liikelaitoksen työttömyysvakuutusmaksu määrätään liikelaitoksen maksamien ennakoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettujen palkkojen määrän perusteella.

21 c §

Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen

Työttömyysvakuutusrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksun kalenterivuositain vakuutusvuotta seuraavan lokakuun loppuun mennessä. Työnantajan toiminnan lakatessa työttömyysvakuutusrahasto voi määrätä työttömyysvakuutusmaksun kesken vakuutusvuoden. Jos vakuutusvuodelta määrättävä työttömyysvakuutusmaksu on suurempi kuin peritty ennako, työttömyysvakuutusrahasto perii työnantajalta työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon välisen erotuksen. Jos työttömyysvakuutusmaksu on pienempi kuin peritty ennako, työttömyysvakuutusrahasto maksaa työnantajalle työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon välisen erotuksen.

21 e §

Työttömyysvakuutusmaksun ja ennakonpalautuksen korko

Työttömyysvakuutusrahasto perii 21 c §:ssä tarkoitetusta työttömyysvakuutusmaksusta ja 21 d §:ssä tarkoitetusta arviomaksusta korkoa ja maksaa 21 c §:ssä pykälässä tarkoitetulle ennakonpalautukselle korkoa. Koron suuruus on korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Siltä osin kuin työttömyysvakuutusmaksu tai arviomaksu ylittää 1 000 euroa, maksun korko on kuitenkin viitekorko lisättynä kahdella prosenttiyksiköllä.

Korko lasketaan vakuutusvuotta seuraavan vuoden tammikuun 1 päivästä tasausmaksun eräpäivään tai ennakonpalautuksen palautuskuukautta edeltävän kuukauden loppuun.

Korkoa ei peritä maksamattoman ennakon johdosta perittävästä viivästyskorosta.

Jos työnantajalta on peritty työttömyysvakuutusmaksua liian vähän ja virheellinen perintä johtuu työttömyysvakuutusrahaston kirjoitusvirheestä, laskuvirheestä tai muusta niihin verrattavasta erehdyksestä tai jos työttömyysvakuutusmaksun koron määrääminen on muutoin kohuttonta, työttömyysvakuutusrahasto voi jättää työttömyysvakuutusmaksun koron määräämättä.

21 j §

Maksujen ulosottokelpoisuus

Tässä laissa säädetty työttömyysvakuutusmaksu, 21 e §:n mukainen korko ja 21 i §:n mukainen viivästyskorko ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

24 b §

Omavastuumaksun periminen ja palauttaminen

Työttömyysvakuutusrahasto palauttaa työnantajalle hakemuksesta sen osan lisäpäivien omavastuumaksusta, jota koskeva osa jää käyttämättä, jos:

1) työnantaja on tehnyt irtisanomansa lisäpäiviin oikeutetun henkilön kanssa toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen tai kutsunut lisäpäiviin oikeutetun henkilön takaisin työhön ja

työntekijä on ollut sanotussa työssä vähintään vuoden; jos työnantaja irtisanoo tai lomauttaa työntekijän uudelleen, peritään omavastuumaksu heti työttömyyden alkaessa sen estämättä, mitä 24 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään; tai

2) työnantajan irtisanoma tai lomauttama henkilö on saanut vähintään vuoden ajan työnantajan järjestämän ja rahoittaman lisäeläkevakuutuksen perusteella vähintään 65 vuoden ikään saakka jatkuvaa vapaaehtoista lisäeläkettä tai muuta siihen rinnastettavaa etuutta taikka lisäeläkkeen eläkesovituksessa huomioon otettavaa eläkettä, minkä vuoksi henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen tai työttömyysetuus maksetaan vähennettynä.

24 e §

Velvollisuus tietojen antamiseen

Finanssivalvonnan ja Kansaneläkelaitoksen on annettava työttömyysvakuutusrahastolle salsapitosäännösten ja muiden tiedon luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä:

1) huhtikuun ja lokakuun loppuun mennessä henkilötunnus, työttömyyskassan numero ja tieto ensimmäisestä lisäpäivästä niistä henkilöistä, joiden oikeus lisäpäiviin on alkanut edeltäneiden kuuden kuukauden aikana; ja

2) huhtikuun loppuun mennessä henkilötunnus ja työttömyyskassan numero niistä edellisen kalenterivuoden aikana 63 vuotta täyttäneistä henkilöistä, jotka ovat saaneet työttömyyspäivärahaa 63 vuotta täytettyään ja joiden oikeus työttömyysturvalain mukaisiin lisäpäiviin ei ole alkanut ennen 63 vuoden täyttämistä.

Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus yhdistää ja käyttää tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja sille 10 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn tehtävän hoitamista varten. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää siihen asti, kun edellä mainittu tehtävä on suoritettu. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen.

24 i §

Työttömyysvakuutusrahaston oikeus oikaista työttömyysvakuutusmaksua

Jos työnantajalta on peritty liikaa työttömyysvakuutusmaksua, työttömyysvakuutusmaksun korkoa, arviomaksun korkoa tai palautuskorkoa työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua työnantajan hyväksi.

Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua, työttömyysvakuutusmaksun korkoa, arviomaksun korkoa ja palautuskorkoa työnantajan vahingoksi, jos virhe johtuu työttömyysvakuutusrahaston kirjoitusvirheestä, laskuvirheestä tai muusta niihin verrattavasta erehdyksestä. Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua työnantajaa kuultuaan myös silloin, jos työnantaja ei ole antanut palkkasummailmoitusta, palkkasummailmoitus tai muu työnantajan antama tieto on puutteellinen tai virheellinen taikka työnantaja on muuten laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu työttömyysvakuutusmaksun oikaisu voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa vakuutusvuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta.

Työttömyysvakuutusmaksua ei voida oikaista, jos asia on valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2016 työttömyysvakuutusmaksujen määräämiseen ja perimiseen.

HE 94/2015 vp

Vuoden 2015 tai sitä aikaisempien vuosien työttömyysvakuutusmaksuihin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lain 21 e ja 21 j §:ä sovelletaan myös vuoden 2015 tai sitä aikaisempien vuosien lopullisten työttömyysvakuutusmaksujen määräämiseen ja perimiseen.

Lain 24 b §:n 2 momentin 1 kohtaa sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa määrättyyn omavastuumaksuun.

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 6 §:n 1 momentti, 8 ja 8 a §, 5 luvun 5 § ja 10 luvun 3 §,
sellaisina kuin ne ovat 1 luvun 6 §:n 1 momentti laissa 997/2008, 8 § laeissa 636/2004, 1330/2004 ja 1199/2013 ja 8 a § laissa 1199/2013, 5 luvun 5 § osaksi laissa 1049/2013 ja 10 luvun 3 § laissa 918/2012, sekä
lisätään 1 lukuun uusi 8 b § ja 2 luvun 8 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1001/2012, uusi 2 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

6 §

Yrittäjä

Yrittäjäksi katsotaan tässä laissa yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3§:ssä tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 3—5 §:ssä tarkoitettu henkilö.

8 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Suomessa työ- tai virkasuhteessa tai muussa palvelussuhteessa olevaan henkilöön, ulkomaisessa ulkomaan liikenteeseen käytettävässä kauppa-aluksessa työskentelevään henkilöön sekä yrittäjään ja työttömään henkilöön siten kuin jäljempänä säädetään.

Lakia sovelletaan myös työntekijään, jonka suomalainen työnantaja on Suomesta lähettänyt ulkomaille työhön samalle työnantajalle. Sama koskee työntekijää, jonka suomalainen yritys on lähettänyt ulkomaille työhön tämän yrityksen kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvaan ulkomaiseen emo-, tytär- tai sisaryritykseen, jos työntekijän työsuhde lähettäneeseen yritykseen jatkuu ulkomailla työskentelyn ajan.

Lakia sovelletaan myös Suomen valtion palveluksessa työskentelevään henkilöön, joka lähetettyyn henkilöstöön kuuluvana työskentelee Suomen ulkomaan edustustossa, tai johon välittömästi ennen palvelussuhteen alkamista sovellettiin tätä lakia.

Tätä lakia ei sovelleta ulkomaan kansalaiseen, joka Suomessa palvelee vieraan valtion diplomaattisena edustajana, lähetettynä konsuliedustajana, valtioiden välisessä järjestössä tai kuuluu vieraan valtion ulkomaanedustuston hallinnolliseen tai tekniseen henkilökuntaan, palveluskuntaan taikka on edellä tarkoitettun henkilön yksityispalvelija.

8 a §

Oikeus etuuksiin asumisen, Euroopan unionin lainsäädännön tai Suomea sitovien sopimusten perusteella

Oikeus tämän lain mukaisiin etuuksiin on Suomessa asuvalla työttömällä työnhakijalla. Suomessa asuminen ratkaistaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) 3, 3 a, 4 ja 10 §:n mukaan.

Jos työttömään työnhakijaan sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä sosiaaliturva-asetus, tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004, jäljempänä perusasetus, taikka pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta (SopS 136/2004), määräytyy oikeus työttömyyspäivärahaan sosiaaliturvasopimuksen, perusasetuksen tai pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella.

Työttömällä työnhakijalla, joka ei ole Suomen kansalainen eikä asu Suomessa, on oikeus työttömyyspäivärahaan, jos;

- 1) häneen ei sovelleta sosiaaliturva-asetusta, perusasetusta tai pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta;
- 2) hän on ollut Suomessa yhdenjaksoisen oleskelunsa aikana työssä vähintään kuusi kuukautta; ja
- 3) hän edelleen jatkaa oleskeluaan Suomessa.

8 b §

Työttömyyspäivärahan maksaminen haettaessa työtä toisesta valtiosta

Työtön työnhakija, joka on perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitettulla tavalla mennyt toiseen valtioon hakeakseen sieltä työtä, on oikeutettu saamaan toisessa valtiossa tapahtuvan työnhaun ajalta työttömyyspäivärahaa enintään kolmen kuukauden ajan.

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset

8 §

Yritystoiminnan lopettaminen

Ellei muuhun arvioon ole aihetta, yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystoiminta katsotaan lopetetuksi myös, kun:

- 1) tuotannollinen ja taloudellinen toiminta on työnhakijan luotettavana pidettävän ilmoituksen mukaan päättynyt tai muuten on ilmeistä, ettei toimintaa enää jatketa; ja
- 2) henkilö on luopunut mahdollisesta yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta eläkevakuutuksesta.

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

5 §

Palkansaajalle hyväksi luettavat työssäolo- ja vakuutuskaudet

Palkansaajan työssäoloehto laskettaessa otetaan huomioon myös yli 65-vuotiaana tehty työ, vaikka työstä ei makseta työttömyysvakuutusmaksua.

Palkansaajan työssäoloehto laskettaessa työ- tai virkasuhteessa tehtyyn työhön rinnastetaan toimitusjohtajana tehty työ, ellei toimitusjohtaja ole 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettu yrittäjä.

Jos palkansaajakassan jäsen kassasta erottuaan kuukauden kuluessa liittyy toiseen palkansaajakassaan, hänen hyväkseen luetaan hänen työssäoloaikansa ja vakuutettunaoloaikansa edellisessä kassassa.

10 luku

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

3 §

Poissaolo työllistymistä edistävästä palvelusta

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen, kokeilun ja kuntouttavan työtoiminnan aikana niiltä päiviltä, joina hän ei osallistu palveluun, ellei poissaolo johdu:

- 1) työkyvyttömyydestä;
- 2) kerrallaan enintään neljän työpäivän ajalta alle 10-vuotiaan lapsen sairaudesta;
- 3) työhaastattelusta tai muusta tähän rinnastettavasta työllistymiseen liittyvästä syystä; tai
- 4) julkisen luottamustoimen hoitamisesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 2015

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä

1.

Laki

työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 14 § ja 5 luvun otsikko,

muutetaan 4 luvun otsikko, 12, 15, 16 ja 19 a §, 21 c §:n 1 momentti, 21 e ja 21j §, 24 b §:n 2 momentti, 24 e §:n 3 momentti ja 24 i §,

sellaisina kuin niistä ovat 12 §, 21 c §:n 1 momentti ja 24 i § laissa 542/2012, 15 § laeissa 542/2012 ja 266/2015, 16 § laissa 1301/2002, 19 a § laeissa 1181/2005 ja 363/2006, 21 e § laeissa 542/2012 ja 970/2013, 21 j § laissa 970/2013, 24 b §:n 2 momentti laissa 278/2009 ja 24 e §:n 3 momentti laissa 910/2008, sekä

lisätään lakiin uusi 1 a, 12 a ja 12 b §, siitä lailla 1352/2007 kumotun 13 §:n tilalle uusi 13 § ja 24 e §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1352/2007 ja 910/2008, uusi 4 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) EU:n sosiaaliturva-asetuksilla sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004 ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 987/2009;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2) **kolmannella valtiolla** valtiota, johon ei sovelleta EU:n sosiaaliturva-asetuksia eikä Suomea sitovaa sosiaaliturvasopimusta, jossa on työttömyysvakuutusta koskevia määräyksiä.

4 luku

4 luku

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu**Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus**

12 §

12 §

*Työnantajan vakuutusmaksuvelvollisuus**Työnantajan ja työntekijän vakuutusmaksuvelvollisuus*

Työnantaja, joka on tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaan velvollinen vakuuttamaan työntekijänsä, on velvollinen maksamaan työnantajan työttömyysvakuutusmaksun.

Velvollisuus työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen on myös valtion liikelaitoksella, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (1062/2010).

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, työnantaja ei ole velvollinen maksamaan työttömyysvakuutusmaksua seuraavien henkilöiden osalta:

1) työntekijä, joka palvelee meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa ja joka ei asu Suomessa;

2) työntekijä, joka työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 1 momentin perusteella ei ole oikeutettu työttömyysturvaetuuksiin tai joka 65 vuotta täytettyään on oikeutettu työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella työttömyysturvaetuuksiin;

3) kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies;

4) avoimen yhtiön yhtiömies;

5) työntekijä, joka päätointaansa varten on yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti velvollinen ottamaan mainitun lain mukaisen vakuutuksen;

6) perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoitettu perhehoitaja.

Työnantajalla ja 15 §:ssä tarkoitettulla työntekijällä on velvollisuus maksaa työttömyysvakuutusmaksu työntekijän Suomessa tekemästä työstä, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Valtio ei ole velvollinen maksamaan työnantajan työttömyysvakuutusmaksua. Velvollisuus työttömyysvakuutusmaksun maksamiseen on kuitenkin valtion liikelaitoksista annetussa laissa (1062/2010) tarkoitettulla valtion liikelaitoksella.

12 a §

Vakuutusmaksuvelvollisuutta koskevat rajoitukset

Työttömyysvakuutusmaksua ei makseta:

1) ajalta ennen sitä seuraavaa kalenterikuukautta, jona työntekijä täyttää 17 vuotta;

2) sen kalenterikuukauden jälkeen, jona työntekijä täyttää 65 vuotta;

3) jos työnantajan kalenterivuoden aikana maksamat palkat ovat yhteensä enintään 1 200 euroa;

4) työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua yrittäjästä;

5) urheilijasta;

6) työntekijästä, joka palvelee meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa ja joka ei asu Suomessa;

7) työntekijästä, johon ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturva-asetusten tai Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuisa tapauksissa peritään palkasta kuitenkin palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu.

Työttömyysvakuutusmaksua ei makseta kolmannelta valtiosta Suomeen tulevan työntekijän Suomessa tekemästä työstä, jos

1) kysymyksessä on kuljetusliikenteen työ, jonka työntekijä tekee pääosin muualla kuin Suomessa;

2) työntekijä ei asu Suomessa;

3) työnantajan kotipaikka ei ole Suomessa;
ja

4) työhön ei sovelleta Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturva-asetusten tai sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

Työttömyysvakuutusmaksua ei makseta työntekijästä, joka on Suomessa kokous- tai esiintymismatkalla taikka muulla vastaavalla lyhytkestoisella vierailulla, jonka tarkoitus liittyy työntekijän ulkomailla tekemään työhön, jos

1) työntekijä ei asu Suomessa;

2) työnantajan kotipaikka ei ole Suomessa;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ja

3) työhön ei sovelleta EU:n sosiaaliturva-asetusten mukaan Suomen lainsäädäntöä.

12 b §

Tarkistaminen palkkakertoimella

Edellä 12 a §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittua rahamäärä tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella.

Rahamäärä vastaa vuoden 2014 indeksitsoa.

Rahamäärä pyöristetään lähimmäksi sadaksi euroksi.

13 §

Vakuutusmaksuvelvollisuus työskentelystä ulkomailla

Työttömyysvakuutusmaksua maksetaan myös sellaisesta ulkomailla työskentelevästä työntekijästä, johon sovelletaan Suomen lainsäädäntöä EU:n sosiaaliturva-asetusten tai Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien määräysten perusteella.

Työttömyysvakuutusmaksua on maksettava myös muusta työntekijästä, jonka suomalainen työnantaja lähettää työhön maahan, jossa ei sovelleta EU:n sosiaaliturva-asetuksia eikä Suomea sitovaa sosiaaliturvasopimusta, edellyttäen, että:

1) työntekijä työskentelee joko lähettävän suomalaisen työnantajan palveluksessa tai sen kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvan ulkomaisen yrityksen palveluksessa;

2) työntekijän työsuhde lähettäneeseen suomalaiseen yritykseen jatkuu ulkomailla työskentelyn ajan; ja

3) työntekijä kuuluu Suomen sosiaaliturvalainsäädännön alaisuuteen lähtiessään ulkomaille työhön.

Työttömyysvakuutusrahasto voi työnantajan hakemuksesta päättää, ettei 2 momentissa tarkoitettusta työntekijästä tarvitse enää

Voimassa oleva laki

Ehdotus

maksaa työttömyysvakuutusmaksua. Edellytyksenä päätökselle on, että työskentely ulkomailla ei ole enää tilapäistä ja työskentely ulkomailla on jatkunut yli kaksi vuotta. Päätöstä sovelletaan sen lainvoimaiseksi tuloa seuraavan kalenterivuoden alusta.

14 §

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun määräytyminen

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on porrastettu yrityksen maksaman palkkasumman mukaan.

(kumotaan)

Työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentissa tarkoitettu yrityksen osaomistajasta maksettava työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on määrättävä siten, että se vastaa niiden etuuksien rahoitusta, joihin osaomistajat ovat oikeutettuja.

5 luku

Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu

(kumotaan)

15 §

Palkansaajan vakuutusmaksuvelvollisuus

Työ- tai virkasuhteessa tai muussa palvelussuhteessa olevat henkilöt, joita koskee työnantajan järjestämä pakollinen tai valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetun lain (449/1990) nojalla määrättyvä tapaturmavakuutuslaissa tarkoitettu tapaturmasuoja, ovat velvolliset suorittamaan palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maksuvelvollisia eivät ole seuraavat henkilöt:

1) työntekijä, joka palvelee meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain mukaiseen kauppa-alusluetteloon merkityssä suomalaisessa aluksessa ja joka ei asu Suomessa;

2) joka työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 1 momentin perusteella ei ole oikeutettu työttömyysturvaetuuksiin tai joka 65 vuotta täy-

15 §

Työttömyysvakuutusmaksun piiriin kuuluvat palvelussuhteet

Työttömyysvakuutusmaksua peritään palkasta tai palkkiosta, joka maksetaan työntekijälle, joka tekee työtä;

1) työsopimuslain (55/2001) 1 §:ssä tarkoitettuna työsuhteessa;

2) merityösopimuslain (756/2011) 1 §:ssä tarkoitettuna työntekijänä;

3) valtion virkamieslain (750/1994) mukaisessa virkasuhteessa,

4) kunnallisesta viranhaltijasta annetussa laissa (304/2003) tarkoitettuna viranhaltijana;

5) kirkkolain (1054/1993) mukaisessa virkasuhteessa;

6) eduskunnan virkamiehistä annetussa laissa (1197/2003) tarkoitettuna virkamiehenä;

7) tasavallan presidentin kanslian virkamiehenä, eduskunnan oikeusasiamiehenä ja

HE 94/2015 vp

Voimassa oleva laki

tettyään on oikeutettu työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella työttömyysturvaetuuksiin;

3) kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies;

4) avoimen yhtiön yhtiömies;

5) työntekijä, joka päätointaansa varten on yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesti velvollinen ottamaan mainitun lain mukaisen vakuutuksen;

6) perhehoitajalaissa tarkoitettu perhehoitaja.

Ehdotus

apulaisoikeusasiamiehenä

8) *muussa lakiin perustuvassa julkisoikeudellisessa virkasuhteessa;*

9) *toimitusjohtajana, jos hän ei ole työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu yrittäjä.*

16 §

Yrityksen osaomistajan palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksu

Työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yrityksen osaomistajan työttömyysvakuutusmaksu on määrättävä siten, että se vastaa niiden etuuksien rahoitusta, joihin osaomistajat ovat oikeutettuja.

19 a §

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun peruste

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun perusteena on se yhteenlaskettu palkkasumma, joka muodostuu työnantajan ja sijaismaksajan maksamista, 19 §:ssä tarkoitetuista palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksun perusteena olevista tuloeristä, ellei 12 §:stä muuta johdu.

Valtion liikelaitoksen työttömyysvakuutusmaksu määrätään liikelaitoksen maksamisen ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettujen palkkojen määrän perusteella.

21 c §

Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen

Työttömyysvakuutusrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksun kalenterivuositain vakuutusvuotta seuraavan lokakuun loppuun

16 §

Yrityksen osaomistajan työttömyysvakuutusmaksu

Työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yrityksen *osaomistajasta maksettava työnantajan ja palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksu* on määrättävä siten, että se vastaa niiden etuuksien rahoitusta, joihin osaomistajat ovat oikeutettuja.

19 a §

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun peruste

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksun perusteena on se yhteenlaskettu palkkasumma, joka muodostuu työnantajan ja sijaismaksajan maksamista, 19 §:ssä tarkoitetuista palkansaaajan työttömyysvakuutusmaksun perusteena olevista tuloeristä, ellei 12 ja 12 a §:stä muuta johdu.

Valtion liikelaitoksen työttömyysvakuutusmaksu määrätään liikelaitoksen maksamisen ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä tarkoitettujen palkkojen määrän perusteella.

21 c §

Työttömyysvakuutusmaksun määrääminen

Työttömyysvakuutusrahasto määrää työttömyysvakuutusmaksun kalenterivuositain vakuutusvuotta seuraavan lokakuun loppuun

Voimassa oleva laki

mennessä. Jos vakuutusvuodelta määrättävä työttömyysvakuutusmaksu on suurempi kuin peritty ennakko, työttömyysvakuutusrahasto perii työnantajalta työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon välisen erotuksen. Jos työttömyysvakuutusmaksu on pienempi kuin peritty ennakko, työttömyysvakuutusrahasto maksaa työnantajalle työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon välisen erotuksen.

Ehdotus

mennessä. *Työnantajan toiminnan lakatessa työttömyysvakuutusrahasto voi määrätä työttömyysvakuutusmaksun kesken vakuutusvuoden.* Jos vakuutusvuodelta määrättävä työttömyysvakuutusmaksu on suurempi kuin peritty ennakko, työttömyysvakuutusrahasto perii työnantajalta työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon välisen erotuksen. Jos työttömyysvakuutusmaksu on pienempi kuin peritty ennakko, työttömyysvakuutusrahasto maksaa työnantajalle työttömyysvakuutusmaksun ja perityn ennakon välisen erotuksen.

21 e §

Tasausmaksun ja ennakonpalautuksen korko

Työttömyysvakuutusrahasto perii 21 c §:ssä tarkoitetusta tasausmaksusta korkoa ja maksaa mainitussa pykälässä tarkoitetulle ennakonpalautukselle korkoa. Koron suuruus on korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Siltä osin kuin tasausmaksu ylittää 1 000 euroa, tasausmaksun korko on kuitenkin viitekorko lisättynä kahdella prosenttiyksiköllä.

Korko lasketaan vakuutusvuotta seuraavan vuoden tammikuun 1 päivästä tasausmaksun eräpäivään tai ennakonpalautuksen palautuskuukautta edeltävän kuukauden loppuun.

Korkoa ei peritä maksamattoman ennakon johdosta perittävästä viivästyskorosta.

21 e §

Työttömyysvakuutusmaksun ja ennakonpalautuksen korko

Työttömyysvakuutusrahasto perii 21 c §:ssä tarkoitetusta *työttömyysvakuutusmaksusta ja 21 d §:ssä tarkoitetusta arviomaksusta* korkoa ja maksaa 21 c §:ssä pykälässä tarkoitetulle ennakonpalautukselle korkoa. Koron suuruus on korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Siltä osin kuin *työttömyysvakuutusmaksu tai arviomaksu* ylittää 1 000 euroa, maksun korko on kuitenkin viitekorko lisättynä kahdella prosenttiyksiköllä.

Korko lasketaan vakuutusvuotta seuraavan vuoden tammikuun 1 päivästä tasausmaksun eräpäivään tai ennakonpalautuksen palautuskuukautta edeltävän kuukauden loppuun.

Korkoa ei peritä maksamattoman ennakon johdosta perittävästä viivästyskorosta.

Jos työnantajalta on peritty työttömyysvakuutusmaksua liian vähän ja virheellinen perintä johtuu työttömyysvakuutusrahaston kirjitusvirheestä, laskuvirheestä tai muusta niihin verrattavasta erehdyksestä tai jos työttömyysvakuutusmaksun koron määrääminen on muutoin kohtuutonta, työttömyysvakuutusrahasto voi jättää työttömyysvakuutusmaksun koron määräämättä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 j §

Maksujen ulosottokelpoisuus

Tässä laissa säädetty työttömyysvakuutusmaksu ja 21 i §:n mukainen viivästyskorko ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

21 j §

Maksujen ulosottokelpoisuus

Tässä laissa säädetty työttömyysvakuutusmaksu, *21 e §:n mukainen korko* ja 21 i §:n mukainen viivästyskorko ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

24 b §

Omavastuumaksun periminen ja palauttaminen

Työttömyysvakuutusrahasto palauttaa työnantajalle hakemuksesta sen osan lisäpäivien omavastuumaksusta, jota koskeva osa jää käyttämättä, jos:

1) työnantaja on tehnyt irtisanomansa lisäpäiviin oikeutetun henkilön kanssa toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen ja työntekijä on ollut sanotussa työssä vähintään vuoden; jos työnantaja irtisanoo työntekijän uudelleen, peritään omavastuumaksu heti työttömyyden alkaessa sen estämättä, mitä 24 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään; tai

2) työnantajan irtisanoma henkilö on saanut vähintään vuoden ajan työnantajan järjestämän ja rahoittaman lisäeläkevakuutuksen perusteella vähintään 65 vuoden ikään saakka jatkuvaa vapaaehtoista lisäeläkettä tai muuta siihen rinnastettavaa etuutta taikka lisäeläkkeen eläkesovituksessa huomioon otettavaa eläkettä, minkä vuoksi henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen tai työttömyysetuus maksetaan vähennettynä.

24 b §

Omavastuumaksun periminen ja palauttaminen

Työttömyysvakuutusrahasto palauttaa työnantajalle hakemuksesta sen osan lisäpäivien omavastuumaksusta, jota koskeva osa jää käyttämättä, jos:

1) työnantaja on tehnyt irtisanomansa lisäpäiviin oikeutetun henkilön kanssa toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen *tai kutsunut lisäpäiviin oikeutetun henkilön takaisin työhön* ja työntekijä on ollut sanotussa työssä vähintään vuoden; jos työnantaja irtisanoo *tai lomauttaa* työntekijän uudelleen, peritään omavastuumaksu heti työttömyyden alkaessa sen estämättä, mitä 24 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään; tai

2) työnantajan irtisanoma *tai lomauttama* henkilö on saanut vähintään vuoden ajan työnantajan järjestämän ja rahoittaman lisäeläkevakuutuksen perusteella vähintään 65 vuoden ikään saakka jatkuvaa vapaaehtoista lisäeläkettä tai muuta siihen rinnastettavaa etuutta taikka lisäeläkkeen eläkesovituksessa huomioon otettavaa eläkettä, minkä vuoksi henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen tai työttömyysetuus maksetaan vähennettynä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 e §

24 e §

*Velvollisuus tietojen antamiseen**Velvollisuus tietojen antamiseen*

Finanssivalvonnan ja Kansaneläkelaitoksen on annettava salassapitosäännösten ja muiden tiedon luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä maaliskuun ja syyskuun loppuun mennessä työttömyysvakuutusrahastolle tiedot niistä henkilöistä, joiden oikeus lisäpäiviin on alkanut edeltäneiden kuuden kuukauden aikana siten, että tiedoista käy ilmi työntekijän henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot. Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus yhdistää ja käyttää näin saamiaan tietoja sille 10 §:n 2 momentissa säädetyn tehtävän hoitamista varten. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää siihen asti, kun edellä mainittu tehtävä on suoritettu. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen.

Finanssivalvonnan ja Kansaneläkelaitoksen on annettava työttömyysvakuutusrahastolle salassapitosäännösten ja muiden tiedon luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä:

1) huhtikuun ja lokakuun loppuun mennessä henkilötunnus, työttömyyskassan numero ja tieto ensimmäisestä lisäpäivästä niistä henkilöistä, joiden oikeus lisäpäiviin on alkanut edeltäneiden kuuden kuukauden aikana; ja

2) huhtikuun loppuun mennessä henkilötunnus ja työttömyyskassan numero niistä edellisen kalenterivuoden aikana 63 vuotta täyttäneistä henkilöistä, jotka ovat saaneet työttömyyspäivärahaa 63 vuotta täytettyään ja joiden oikeus työttömyysturvalain mukaisiin lisäpäiviin ei ole alkanut ennen 63 vuoden täyttämistä.

Työttömyysvakuutusrahastolla on oikeus yhdistää ja käyttää tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja sille 10 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetyn tehtävän hoitamista varten. Yhdistettyjä tietoja voidaan säilyttää siihen asti, kun edellä mainittu tehtävä on suoritettu. Yhdistettyjä tietoja ei saa luovuttaa edelleen.

24 i §

24 i §

*Työttömyysvakuutusrahaston oikeus oikaista työttömyysvakuutusmaksua**Työttömyysvakuutusrahaston oikeus oikaista työttömyysvakuutusmaksua*

Jos työnantajalta on peritty liikaa työttömyysvakuutusmaksua, tasausmaksun korkoa, palautuskorkoa tai maksun korotusta, työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua työnantajan hyväksi.

Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua, maksun korotusta, tasausmaksun korkoa ja palautuskorkoa työnantajan vahingoksi, jos virhe johtuu työttömyysvakuutusrahaston kirjoitusvirheestä, laskuvirheestä tai muusta niihin verrattavasta erehdyksestä. Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua työnantajaa kuultuaan myös silloin, jos työnantaja ei ole antanut palkkasummailmoitusta,

Jos työnantajalta on peritty liikaa työttömyysvakuutusmaksua, työttömyysvakuutusmaksun korkoa, arviomaksun korkoa tai palautuskorkoa työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua työnantajan hyväksi.

Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua, työttömyysvakuutusmaksun korkoa, arviomaksun korkoa ja palautuskorkoa työnantajan vahingoksi, jos virhe johtuu työttömyysvakuutusrahaston kirjoitusvirheestä, laskuvirheestä tai muusta niihin verrattavasta erehdyksestä. Työttömyysvakuutusrahasto voi oikaista työttömyysvakuutusmaksua työnantajaa kuultuaan myös

HE 94/2015 vp

Voimassa oleva laki

palkkasummailmoitus tai muu työnantajan antama tieto on puutteellinen tai virheellinen taikka työnantaja on muuten laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu työttömyysvakuutusmaksun oikaisu voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa vakuutusvuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta.

Työttömyysvakuutusmaksua ei voida oikaista, jos asia on valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu.

Ehdotus

silloin, jos työnantaja ei ole antanut palkkasummailmoitusta, palkkasummailmoitus tai muu työnantajan antama tieto on puutteellinen tai virheellinen taikka työnantaja on muuten laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu työttömyysvakuutusmaksun oikaisu voidaan tehdä kolmen vuoden kuluessa vakuutusvuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta.

Työttömyysvakuutusmaksua ei voida oikaista, jos asia on valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2016 työttömyysvakuutusmaksujen määräämiseen ja perimiseen.

Vuoden 2015 tai sitä aikaisempien vuosien työttömyysvakuutusmaksuihin sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lain 21 e ja 21 j §:ä sovelletaan myös vuoden 2015 tai sitä aikaisempien vuosien lopullisten työttömyysvakuutusmaksujen määräämiseen ja perimiseen.

Lain 24 b §:n 2 momentin 1 kohtaa sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa määrättyyn omavastuumaksuun.

2.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 6 §:n 1 momentti, 8 ja 8 a §, 5 luvun 5 § ja 10 luvun 3 §, sellaisina kuin ne ovat 1 luvun 6 §:n 1 momentti laissa 997/2008, 8 § laeissa 636/2004, 1330/2004 ja 1199/2013 ja 8 a § laissa 1199/2013, 5 luvun 5 § osaksi laissa 1049/2013 ja 10 luvun 3 § laissa 918/2012, sekä *lisätään* 1 lukuun uusi 8 b § ja 2 luvun 8 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1001/2012, uusi 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

6 §

6 §

*Yrittäjä**Yrittäjä*

Yrittäjäksi katsotaan tässä laissa henkilö, joka päätointaan varten on yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti velvollinen ottamaan sanottujen lakien mukaisen vakuutuksen. Yrittäjänä ei kuitenkaan pidetä maatalousyrittäjän eläkelain 1 a §:n 2 momentissa tarkoitettua apurahansaajaa.

Yrittäjäksi katsotaan tässä laissa *yrittäjän eläkelain (1272/2006) 3§:ssä tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 3—5 §:ssä tarkoitettu henkilö.*

8 §

8 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan Suomessa työ- tai virkasuhteessa tai muussa palvelussuhteessa olevaan henkilöön, ulkomaisessa ulkomaan liikenteeseen käytettävässä kauppa-aluksessa työskentelevään henkilöön sekä yrittäjään ja työttömään henkilöön siten kuin jäljempänä säädetään.

Lakia sovelletaan myös työntekijään, jonka suomalainen työnantaja on Suomesta lähettä-

Tätä lakia sovelletaan Suomessa työ- tai virkasuhteessa tai muussa palvelussuhteessa olevaan henkilöön, ulkomaisessa ulkomaan liikenteeseen käytettävässä kauppa-aluksessa työskentelevään henkilöön sekä yrittäjään ja työttömään henkilöön siten kuin jäljempänä säädetään.

Lakia sovelletaan myös työntekijään, jonka suomalainen työnantaja on Suomesta lähettä-

Voimassa oleva laki

nyt ulkomaille työhön samalle työnantajalle. Sama koskee työntekijää, jonka suomalainen yritys on lähettänyt ulkomaille työhön tämän yrityksen kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvaan ulkomaiseen emo-, tytär- tai sisaryritykseen, jos työntekijän työsuhde lähettäneeseen yritykseen jatkuu ulkomailta työskentelyn ajan.

Lakia sovelletaan myös Suomen valtion palveluksessa työskentelevään henkilöön, joka lähetettyyn henkilöstöön kuuluvana työskentelee Suomen ulkomaan edustustossa, tai johon välittömästi ennen palvelussuhteen alkamista sovellettiin tätä lakia.

Tätä lakia ei sovelleta palkansaajaan, joka ei ole velvollinen maksamaan työttömyys-etuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 15 §:n mukaista työttömyysvakuutusmaksua. Lakia sovelletaan kuitenkin henkilöön, joka ei ole sen kalenterikuukauden jälkeen, jona hän täyttää 65 vuotta velvollinen suorittamaan työttömyysvakuutusmaksua työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 15 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella, vaikka hän on oikeutettu työttömyysetuuksiin.

Tätä lakia ei sovelleta myöskään ulkomaan kansalaiseen, joka Suomessa palvelee vieraan valtion diplomaattisena edustajana, lähetettynä konsuliedustajana, valtioiden välisessä järjestössä tai kuuluu vieraan valtion ulkomaanedustuston hallinnolliseen tai tekniseen henkilökuntaan, palveluskuntaan taikka on edellä tarkoitettun henkilön yksityis palvelija.

Ehdotus

nyt ulkomaille työhön samalle työnantajalle. Sama koskee työntekijää, jonka suomalainen yritys on lähettänyt ulkomaille työhön tämän yrityksen kanssa samaan taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluvaan ulkomaiseen emo-, tytär- tai sisaryritykseen, jos työntekijän työsuhde lähettäneeseen yritykseen jatkuu ulkomailta työskentelyn ajan.

Lakia sovelletaan myös Suomen valtion palveluksessa työskentelevään henkilöön, joka lähetettyyn henkilöstöön kuuluvana työskentelee Suomen ulkomaan edustustossa, tai johon välittömästi ennen palvelussuhteen alkamista sovellettiin tätä lakia.

Tätä lakia ei sovelleta ulkomaan kansalaiseen, joka Suomessa palvelee vieraan valtion diplomaattisena edustajana, lähetettynä konsuliedustajana, valtioiden välisessä järjestössä tai kuuluu vieraan valtion ulkomaanedustuston hallinnolliseen tai tekniseen henkilökuntaan, palveluskuntaan taikka on edellä tarkoitettun henkilön yksityis palvelija.

8 a §

Oikeus etuuksiin asumisen, Euroopan unionin lainsäädännön tai Suomea sitovien sopimusten perusteella

Oikeus tämän lain mukaisiin etuuksiin on Suomessa asuvalla työttömällä työnhakijalla. Suomessa asuminen ratkaistaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) 3, 3 a, 4 ja 10 §:n mukaan. *Jos kysymys on oikeudesta työttömyyskassan maksamaan etuuteen, työttömyyskassan on tarvittaessa ennen päivärahaa koskevan päätöksen antamista pyydettävä Kansaneläkelaitoksen päätös siitä, asuuko*

Oikeus tämän lain mukaisiin etuuksiin on Suomessa asuvalla työttömällä työnhakijalla. Suomessa asuminen ratkaistaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) 3, 3 a, 4 ja 10 §:n mukaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

henkilö Suomessa.

Jos työttömään työnhakijaan sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä sosiaaliturva-asetus, tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004, jäljempänä perusasetus, taikka pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta (SopS 136/2004), määräytyy oikeus työttömyyspäivärahaan sosiaaliturva-asetuksen, perusasetuksen tai pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella.

Työttömällä työnhakijalla, joka ei ole Suomen kansalainen eikä asu Suomessa, on oikeus työttömyyspäivärahaan, jos;

- 1) häneen ei sovelleta sosiaaliturva-asetusta, perusasetusta tai pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta;
- 2) hän on ollut Suomessa yhdenjaksoisen oleskelunsa aikana työssä vähintään kuusi kuukautta; ja
- 3) hän edelleen jatkaa oleskeluaan Suomessa.

8 a §

Työttömyyspäivärahan maksaminen haetussa työtä toisesta valtiosta

Työtön työnhakija, joka on perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla mennyt toiseen valtioon hakeakseen sieltä työtä, on oikeutettu saamaan toisessa valtiossa tapahtuvan työnhaun ajalta työttömyyspäivärahaa enintään kolmen kuukauden ajan.

Jos työttömään työnhakijaan sovelletaan sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annettua neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71, jäljempänä sosiaaliturva-asetus, tai sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 883/2004, jäljempänä perusasetus, taikka pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta (SopS 136/2004), määräytyy oikeus työttömyyspäivärahaan sosiaaliturva-asetuksen, perusasetuksen tai pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen perusteella.

Työttömällä työnhakijalla, joka ei ole Suomen kansalainen eikä asu Suomessa, on oikeus työttömyyspäivärahaan, jos;

- 1) häneen ei sovelleta sosiaaliturva-asetusta, perusasetusta tai pohjoismaista sosiaaliturvasopimusta;
- 2) hän on ollut Suomessa yhdenjaksoisen oleskelunsa aikana työssä vähintään kuusi kuukautta; ja
- 3) hän edelleen jatkaa oleskeluaan Suomessa.

8 b §

Työttömyyspäivärahan maksaminen haetussa työtä toisesta valtiosta

Työtön työnhakija, joka on perusasetuksen 64 artiklassa tarkoitetulla tavalla mennyt toiseen valtioon hakeakseen sieltä työtä, on oikeutettu saamaan toisessa valtiossa tapahtuvan työnhaun ajalta työttömyyspäivärahaa enintään kolmen kuukauden ajan.

HE 94/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiiset edellytykset

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiiset edellytykset

8 §

Yritystoiminnan lopettaminen

Ellei muuhun arvioon ole aihetta, yksityisen elinkeinonharjoittajan yritystoiminta katsotaan lopetetuksi myös, kun:

1) tuotannollinen ja taloudellinen toiminta on työnhakijan luotettavana pidettävän ilmoituksen mukaan päättynyt tai muuten on ilmeistä, ettei toimintaa enää jatketa; ja

2) henkilö on luopunut mahdollisesta yrittäjän eläkelain tai maatalousyrittäjän eläkelain mukaisesta eläkevakuutuksesta.

5 luku

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

5 §

5 §

Palkansaajalle hyväksi luettavat vakuutuskaudet

Palkansaajalle hyväksi luettavat työssäolo- ja vakuutuskaudet

Palkansaajan työssäoloehto laskettaessa otetaan huomioon myös yli 65-vuotiaana tehty työ, vaikka työstä ei makseta työttömyysvakuutusmaksua.

Palkansaajan työssäoloehto laskettaessa työ- tai virkasuhteessa tehtyyn työhön rinnastetaan toimitusjohtajana tehty työ, ellei toimitusjohtaja ole 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettu yrittäjä.

Jos palkansaajakassan jäsen kassasta erottuaan kuukauden kuluessa liittyy toiseen palkansaajakassaan, hänen hyväkseen luetaan hänen työssäoloaikansa ja vakuutettunaoloaikansa edellisessä kassassa.

Jos palkansaajakassan jäsen kassasta erottuaan kuukauden kuluessa liittyy toiseen palkansaajakassaan, hänen hyväkseen luetaan hänen työssäoloaikansa ja vakuutettunaoloaikansa edellisessä kassassa.

HE 94/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 luku

10 luku

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

3 §

3 §

Poissaolo työllistymistä edistävästä palvelusta

Poissaolo työllistymistä edistävästä palvelusta

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyys-etuuteen työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen, kokeilun ja kuntouttavan työtoiminnan aikana niiltä päiviltä, joina hän ei osallistu palveluun, ellei poissaolo johdu:

- 1) työkyvyttömyydestä;
- 2) kerrallaan enintään neljän työpäivän ajalta alle 10-vuotiaan lapsen sairaudesta; tai
- 3) työhaastattelusta tai muusta tähän rinnastettavasta työllistymiseen liittyvästä syystä.

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyys-etuuteen työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen, kokeilun ja kuntouttavan työtoiminnan aikana niiltä päiviltä, joina hän ei osallistu palveluun, ellei poissaolo johdu:

- 1) työkyvyttömyydestä;
- 2) kerrallaan enintään neljän työpäivän ajalta alle 10-vuotiaan lapsen sairaudesta;
- 3) työhaastattelusta tai muusta tähän rinnastettavasta työllistymiseen liittyvästä syystä; *tai*
- 4) julkisen luottamustoimen hoitamisesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .